

FANOVAR

То ҷаҳон буд аз сари одам фароз,
Кас набуд аз роҳи дониш бениёз

Фановар

Нашрияи Донишгоҳи технологии Тоҷикистон

23 феввали соли 2017

№2-3
(56-57)

ТАБРИКОТИ РЕКТОРИ ДОНИШГОҲ АМОНЗОДА ИЛҲОМ ТЕМУР БА МУНОСИБАТИ 24-УМИН СОЛГАРДИ АРТИШИ МИЛЛӢ

**Ҳозирини гиromӣ, дониш-
ҷӯени азиз ва меҳмонони арч-
манд!**

Хурсандибаш аст, ки ҳама-
сола рӯзи 23 - юми феврал са-
наи таъсисёбии Қувваҳои Му-
саллаҳи Ҷумҳурии азизамон -
Тоҷикистони соҳибистиқлол
ҳамчун рӯзи ҳомиёни содиқи
марзу буми Ватан ва мардони
далеру шуҷоъ бо шукӯҳи хосса
таҷлил мегардад.

Артиши миллии кишвара-
мон, ки аз таъсисёбиаш бисту
чор сол сипарӣ мешавад, дар ин
муддати нисбатан кӯтоҳи таъ-
рихӣ ҷузъу томҳои он ба нерӯи
қудратманди низомӣ, муҳофизи
сулҳу субот ва фазои оромӣ осу-
даи мамлакат табдил ёфта, ба
Ватан ва халқи худ содиқона
хизмат карда истодаанд.

Мусаллам аст, ки нақши ар-
тиши ҷавони кишвар, хусусан,
дар давраи душвору фоҷеабори
ҷанги шаҳрвандӣ дар якҷоягӣ
бо мақомоти ҳифзи ҳуқуқ ва ди-
гар сохторҳои низомии мамла-
кат ҷиҳати ҳифзи истиқлолияти
давлатӣ, ҳимояи марзу буми Ва-
тан, безарар гардонидани гурӯ-
ҳҳои террористиву экстремистӣ

**Адои хизмат дар сафҳои Артиши миллии на танҳо қарзи
муқаддаси фарзандӣ, балки мояи ифтихор ва шарафи
бузург буда, хизмати ҳарбӣ ба ҳар як ҷавонмард ҳамчун
мактаби ҷасорату матонат, дӯстиву рафоқат ва худого-
живу меҳанпарастӣ хизмат мекунад.**

**Ҳар низомие, ки худро фарзанди Тоҷикистони озоду
соҳибхитёр медонад, набояд лаҳзае ин вазифаи бузург
ва қарзи муқаддаси хешро фаромӯш созад.**

**Аз суханронии Асосгузори сулҳу Ваҳдати миллии, Пешвои
миллат, Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон муҳтарам
Эмомалӣ Раҳмон дар маросими ифтитоҳи Маркази таъли-
мии Қўшунҳои сарҳади Кумитаи давлатии амнияти миллии
22.02.2017, шаҳри Душанбе**

ва хомӯш кардани ошӯбҳои хи-
ёнаткорона бар зидди давлат ва
ҷомеа нақши муассир гузошт.

Тавре Асосгузори сулҳу ваҳ-
дати миллии, Пешвои миллат,
Президенти кишвар муҳтарам
Эмомалӣ Раҳмон зимни сухан-
ронӣ дар маросими ифтитоҳи
Маркази таълимии Қўшунҳои
сарҳади Кумитаи давлатии ам-
нияти миллии таъкид намуданд,
"Қувваҳои Мусаллаҳи мо яке аз
дастовардҳои муҳимтарини дав-
рони Истиқлолияти давлатӣ буда,
вазифаҳои муқаддасу пуршара-

фи дар назди онҳо гузошташу-
даро вобаста ба ҳифзи амнияти
оромии давлат ва ҷомеа, пойдо-
рии аркони давлатдорӣ ва таъ-
мини зиндагии ошоштаи марду-
ми шарифи кишвар сарбаландо-
на иҷро карда истодаанд".

**Устодону донишҷӯени ги-
ромӣ!**

Тавре ки ҳар яки шумо мушо-
ҳида мекунед, имрӯз аз ҷониби
нерӯҳои муайян дар минтақа ва
ҷаҳон бо истифода аз роҳу во-
ситаҳои харобиовар, аз ҷумла
тавассути анҷом додани ама-

лҳои террористиву ифротгарой
ва тақвият бахшидани фаъоли-
яти гурӯҳҳои ҷиноятпешаи
трансмиллӣ, инчунин бо роҳи
тавсеаи муборизаҳои иттило-
отӣ кӯшиши даҳолат намудан
ба корҳои дохилии давлатҳои
мустақил рӯз ба рӯз густариш
ёфта истодааст.

Дар ҷунин шароит масъа-
лаи таъмини амнияти милливу
давлатӣ ва суботу оромии ҷомеа
аҳаммияти аввалиндараҷа ва
ҳаётӣ пайдо карда, ҳамаи моро
водор месозад, ки аз ҳарвақта
дида бештар масъулиятшинос
ва хушёру зирак бошем.

Тарбияи ҳисси ватандӯстӣ,
муҳаббат ва садоқат ба Ватан,
донистан ва дарк кардани сиё-
сати давлатӣ, зиракии сиёсӣ,
иҷрои ҳатмии талаботи Консти-
тутсия, қонунҳои Ҷумҳурии То-
ҷикистон ва хизмат кардан ба
Ватан шарафи бузург ва дар
айни замон вазифаи муқаддас
и ҳар як ҷавони бонангу номус
мебошад. Ҳар як ҷавон бояд хуб
дарк намояд, ки ватандӯстӣ ин
арзи садоқат ба Ватан - Модар
ва халқу давлати соҳибистиқло-
ли худ буда, дар пос доштани

арзишҳои миллии ва аз тамоми
манфиатҳо боло гузоштани
манфиати давлату халқ зоҳир
мегардад.

Боиси ифтихор аст, ки Шумо
устодони арҷманд, ҳамчун ашхо-
си таълиму тарбиядиҳанда дар
бобати амалӣ гардонидани ин
гуфтаҳо, ба хусус баланд бардош-
тани ҳисси ватандӯстии ҷавонон,
ифтихор аз давлату давлатдории
миллӣ ва арҷ гузоштан ба арзи-
шҳои миллию умумибашарӣ саҳ-
ми сазовор гузошта истодаед.
Итминони комил дорам, ки мин-
баъд низ ин тарзи таълиму тар-
бияро бо мақсади аз даст надо-
дани хушёрӣ зиракии сиёсӣ
ҷавонон идома хоҳед дод.

Бори дигар ҳамаи шумо усто-
дону донишҷӯени азизро ба иф-
тихори ҷашни 24-умин солгарди
таъсисёбии Артиши миллии мам-
лакат табрик намуда, ба ҳар яки
шумо тансиҳативу хушбахтӣ, бар-
ори қорҳои илмиву тадқиқотӣ,
хониши хубу аъло ва интизоми
намунавӣ орзумендам.

Бигзор дар сарзамини соҳи-
бистиқлоли мо сулҳу амонӣ
ҳамеша пойдор бошад ва мо
тамоми саъю кӯшиши худро ба
он равона намоем, ки ин неъмат
бебаҳо ба хотири ояндаи
неки кишварамон устувору ҷови-
донӣ боқӣ монад.

**Дар асоси нақшаи чора-
бинҳои департаменти қор-
ҳои тарбиявии донишгоҳ
бахшида ба рӯзи таъсисё-
бии Қувваҳои Мусаллаҳи
кишвар як қатор чораби-
ниҳои сиёсӣ, илмӣ, фарҳ-**

**ангӣ ва варзишӣ ташкил ва
гузаронида шуданд.**

Аз ҷумла, чорабиниҳои уму-
мидонишгоҳии 22-юми фев-
рал, ки ба ин санаи таърихӣ
бахшида шуда буд, дар са-
тҳи баланд доир гардид. Ҷо-

БА ИФТИХОРИ РӯЗИ АРТИШИ МИЛЛӢ

рабинӣ аз ду қисм иборат буд.
Қисми якуми он, ки дар саҳни
донишгоҳ баргузор шуд, бо
сухани ифтитоҳии муовини
ректор оид ба қорҳои тарғи-
ботӣ Зарина Юсуфова оғоз
ёфт. Саҳни донишгоҳ, ки ид-
гоҳро мемонд, бо шиору ове-
заҳо ва рӯзнамаҳои деворие,

ки аз ҷониби факултаҳои до-
нишгоҳ омода карда шуда, та-
ҷассумгари шуҷоату матонат
ва қорнамоиҳои сарбозону
афсарон буданд, оро дода
шуда буд. Баромади меҳмо-
нон: нозирони ҷавон ва орке-
стри ҳарбии қўшунҳои дохи-
лии ҷумҳурӣ, ки дар сатҳи ба-

ланд иҷро карда шуданд,
таваҷҷуҳи бинандагонро ба
худ ҷалб кард. Сипас, су-
хани табрикотии ректори
донишгоҳ Амонзода Илҳом
Темур ироа гардид.

Сардори раёсати макта-
бҳои олиии Вазорати саноат ва
технологияҳои навини Ҷумҳу-
рии Тоҷикистон Шаҳзода
Қаюмова зимни суханронии
аз шуҷоату қарамониҳои аф-
сарону сарбозони Қувваҳои
Мусаллаҳи ҷумҳурӣ ёдовар
шуда, саҳми эшонро дар таҳ-
кими сулҳу субот, барқарор
намудани ҳукумати консти-
тутсионӣ, ҳифзи марзу бум ва
дастовардҳои истиқлолияти
кишвар назаррас арзёбӣ кар-
да, хизмат дар сафи Қувваҳои
Мусаллаҳро ифтихор ва
қарзи шаҳрвандии ҳар як ҷаво-

ни боору номус ва ватандӯст
маънидод намуд.

Намоиши идонаи низомӣ-
ён низ дар сатҳи баланди
касбӣ гузаронида шуд.

Суруду таронаҳои дилни-
шин ва рақсҳои ҷаззоб, ки ба
васфи Ватан, Модар, Тоҷики-
стон бахшида шуда, аз ҷони-
би хонандагони литсейи инно-
ватсионии "Душанбе" ва ан-
самбли "Нури Роғун"-и до-
нишгоҳ бо маҳорати баланд
иҷро карда шуданд, идома-
бахши қисми дуҷуми чора-
бинӣ буд, ки дар толори до-
нишгоҳ ҷараён гирифта, ба
дили иштирокчиён шодию
сурур бахшид.

Р. Масъуд

Дар суратҳо: лаҳзаҳо аз
ҷараёни чорабинӣ.

СИПARI БОЭЪТИМОДИ ВАТАН

Мардуми шарифи кишвармон 24-умин солгарди таъсисёбии Артиши миллии Тоҷикистонро чашн гирифтанд. Артиши миллӣ баъди ба даст овардани Истиқлолияти давлатӣ арзи вучуд кард ва таъсисёбии он ба даврае рост омад, ки дар мамлакат бо даҳолати бевоситаи созмону қувваҳои маънавияти дохилию хориҷи оташи қанги шаҳрвандӣ барангехта шуд. Мақсади қувваҳои ифротгароӣ хориҷию дохилию барҳам додани Тоҷикистон ҳамчун давлати соҳибистиқлол ва аз байн бурдани миллати тоҷик буд, ки ин нақша аз ҷониби душманони миллати мо тарҳрезӣ гардида ва низ аз тарафи онҳо маблағгузорӣ мешуд.

Бале, қанги шаҳрвандӣ барои миллати мо имтиҳони қиддие буд, ки дар сурати тўлонитар давом кардани он пора - пора гардидани ватани азизамон аз эҳтимол дур набуд.

Ана дар ҳамин давраи ниҳоят ҳассосу сарнавиштосз суккони идораи давлатро марди хирадманду тавоное ба дасти худ гирифт ва он шахс Асосгузори сулҳу ваҳдати миллӣ, Пешвои миллат, Президенти кишвар муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон буд, ки бо нерӯи пурқудрати худ кишти ба гирдоби фано фурурафтаи миллатро аз хатари нобудӣ берун кашид.

Сарвари давлат ба хотири таҳким бахшидан ба истиқлолияти давлатӣ ва ҷимояи дастовардҳои даврони соҳибхитиёрӣ ба таъсиси Артиши миллии камари ҷиммат баста, дар як муддати кӯтоҳ ба мучаҳҳаз гардондану ба сафҳои он қалб намудани фарзандони сарсупурдаи миллат кӯшишу талошҳои бесобиқа намуд. Ин кӯшишу талошҳо самараи дилҳо доданд ва Артиши миллӣ, ки зода парвардаи даврони соҳибхитиёрӣ, барои аз байн бурдани мочароҳои душманонаи қувваҳои хиёнаткор қаҳрамонӣ далелӣ ва шӯҷоату матонат зоҳир намуд, собит гардид, ки миллати шаҳрванди тоҷик барои ҷимояи соҳибхитиёрӣ ва сохти конститусионӣ ҳамеша омодаи қорзор аст.

Артиши миллӣ дар набарду пайкорҳо обутоб ёфт ва имрӯз ба қувваҳои тавоное мубаддал гаштааст, ки зиндагии осоиштаи моро аз ҳар гуна даҳасию иғвогароҳои душманона метавонад ҳифз намояд ва ҳамеша зери назорат ва ғамхорӣ Сарфармондеҳи Олии Қувваҳои Мусаллаҳи Ҷумҳурии Тоҷикистон, генерали артиш Эмомалӣ Раҳмон қарор дорад.

Дар ин лаҳзаҳои гувору фароҳбахш мо бо ифтихори бузург гуфтаҳои Ҳақим Абулқосим Фирдавсро беҳитиёр ба ёд меорем, ки гуфтааст:

Нигаҳ кун ба ин лашкари номдор,

Ҷавони шоишти қорзор.

Ҷама сар ба сар тан ба куштан диҳем,

Аз он беҳ, ки кишвар ба душман диҳем.

Наргис Гулбекова, мудири шӯъбаи тарғиботи ДТТ

ИНТИХОБИ ВАКИЛОН БА
КОНФРОНСИ ҲИЗБӢ

Маҷлиси Кумитаи иҷроияи ибтидоии ҳизби "Фановар" дар ноҳияи Фирдавсӣ, ки 17-уми феввали соли қорӣ дар толори Донишгоҳи технологияи Тоҷикистон баргузор гардид, ду маъсала: интихоби вакилон ба конференсияи ғайринавбатии XXV ташкилотҳои Ҳизби Халқии Демократии Тоҷикистон дар ноҳияи Фирдавсӣ ва супоридани билетҳои ҳизбӣ ба донишҷӯён ва омӯзгорони донишгоҳро, ки шомили ин ҳизби воқеан ҳам созандаю бунёдкор гардиданд, мавриди таҳлил ва баррасӣ қарор дод.

Ҷаласаи ҳизбро ректори донишгоҳ, раиси Кумитаи иҷроияи ибтидоии ҳизби "Фановар" Амонзода Илҳом Темур хусни оғоз бахшида, зимни суҳанронӣ қайд намуд, соли 2017, ки он аз ҷониби Асосгузори сулҳу Ваҳдати миллӣ,

Пешвои миллат, Президенти кишвар муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон Соли қавонон эълон гардид, аз ҳар як сокини боору номус ва ватандӯсти кишвар, аз ҷумла ҳайати устодону профессорон, кормандон ва донишҷӯёни Донишгоҳи технологияи Тоҷикистон зимни иҷрои вазифаҳои ба уҳдадошта маъсулияти баландро талаб мекунад. Итминони комил дорам, ки, гуфт ӯ, устодону донишҷӯёни донишгоҳ чорабиниҳои бахшида ба рӯзи таъсисёбии Қувваҳои мусаллаҳи Ҷумҳурии Тоҷикистон, Рӯзи Модар, қашни Наврӯзи байналмилалӣ, Рӯзи қавонони кишвар, 20-умин солгарди Ваҳдати миллӣ ва дигар чорабиниҳои қашни соли қавононро бо дастовардҳои назаррас ва шукӯҳу шаҳомати хоса таҷлил менамоянд.

Сипас, муовини раиси Кумитаи иҷроияи ибтидоии ҳизби "Фановар"

Аз ҳаёти ҳизбӣ

Наҷмиддин Хусейнов баромад намуда, қайд кард ки мо бояд 8 нафар аъзоёни фаъоли ҳизбро ба конференсияи XXV ғайринавбатии ҳизбии ноҳияи Фирдавсӣ пешниҳод намоем.

Ҳамин тариқ, аз ҷониби аъзоёни ҳизб номзадии 8 нафар аъзоёни фаъоли ҳизб дастгирӣ ёфта, ба ҳайси вакили конференсияи XXV ғайринавбатии ҳизб интихоб карда шуданд.

Н. Хусейнов инчунин роҷеъ ба маъсалаи дуҷуми рӯзномаи маҷлис ҳарф зада, аз ҷумла иброс дошт, ки сафи аъзоёни Кумитаи иҷроияи ибтидоии ҳизби "Фановар" аз ҳисоби омӯзгорону донишҷӯёни фаъолу ташаббускор меафзояд. Баъди ба узвияти ҲХДТ шомил гардидани боз 39 нафар устодону донишҷӯёни донишгоҳ, гуфт ӯ, шумораи аъзоёни Кумитаи иҷроияи ибтидоии ҳизби "Фановар" ба 1139 нафар расид.

Сипас, ба 39 нафар шахсон ба узвияти ҳизб дохилгардида билетҳои ҳизбӣ супорида шуд.

Дар хотимаи маҷлис раиси Кумитаи иҷроияи ибтидоии ҳизби "Фановар" Амонзода Илҳом Темур ва аъзои собиқадорони кумита, профессор Тӯҳфа Усмонова шахсон ба узвияти ҳизб шомилгардидаро самимона табрику муборакбод намуда, изҳори умед карданд, ки ҳар кадоми онҳо дар амалӣ гардонидани барномаи ҲХДТ ва ободию шукуфоии кишвари азизамон - Тоҷикистони соҳибистиқлол саҳми арзанда хоҳанд гузошт.

Р. Шариф

ҲАРКИ БИНВОЗАД ЯТИМИ ХАСТАРО...

Аъзоёни департаменти қорҳои тарбиявӣ дар арафаи қашну идҳо зуд-зуд ба ҳонаи ятимон ва ҳона-интернати кӯдакони маъҷуб рафта, дар баробари супоридани тухфаҳои хотири онҳоро бо рақсу музӯҳҳои дилнишини шод мегардонанд.

фар маъҷубони гурӯҳи 1,2,3 бо идропулӣ дар ҳаҷми 130 сомонӣ таъмин карда шуданд.

Дар асоси мактуби Вазорати маориф ва илми Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 20.09.2016, № 05/5-832 дар иртибот ва мавриди амал қарор додани фармоиши вазири маориф ва илми Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 14.07.2016, № 2105 "Дар бораи тасдиқи Тартиби таъин ва пардохти стипендияи "Дӯстӣ" ба таълимгирандагони муассисаҳои таълимии Ҷумҳурии Тоҷикистон", 2-нафар донишҷӯёни ятимони кулл Зарифов Юсуфҷон, донишҷӯи курси 4-уми ихтисоси 108010107р ва Холов Шарофиддин, донишҷӯи курси 2-уми ихтисоси 1-50010101 барои соҳиб гардидан ба стипендияи номбурда пешниҳод шуда, ба гирифтани стипендия мушарраф гардиданд.

Раёсати Донишгоҳи технологияи Тоҷикистон тибқи фармони № 389/Д аз 21.12.2016 ба донишҷӯёни ятимони кулл барои харидории сару либоси зимистона ба ҳар як нафар дар ҳаҷми 300-сомонӣ маблағ ҷудо намуд.

Ҳамчунин, дар асоси қарори раёсати донишгоҳ 13-нафар ятимони кулл ва маъҷубон бо ҳӯроқи яқвақтаинаи роӣгон таъмин карда шуданд.

Мавриди зикр аст, ки донишҷӯёни ятимони кулл дар чорабиниҳои донишгоҳӣ ва берун аз он фаъолон ширкат меварзанд.

Онҳо аз рӯи мавзӯҳои "Қавонон ояндаи

устувори кишвар", "Оилаи солим-ҷомеаи солим", "Хуқуқи инсон-шарти муҳими зиндагист", "Ман барои Ватан ҳолисона хизмат мекунам", "Вақт ва зиндагӣ" ва ғайраҳо мизи мудаввар доир намуда, ҳамчунин дар семинар-тренинҳои омӯзишӣ "Чӣ гуна бояд лоиҳа навишт", "Компютер ва қисматҳои он", "Нақши пешво дар ояндасозии худ ва миллат" ва ғайраҳо фаро гирифта шуданд, ки ин барои баланд бардоштани хувияти миллӣ, савияи дониш, маънавия ва маҳорати онҳо аҳамияти махсусро дорӣ мебошад.

Ҳамзамон донишҷӯён бо китобхонаи миллӣ ҳамкориҳои хуб барқарор намуда, аз курсҳои забонамӯзӣ он ба таври роӣгон истифода бурда, дар чорабиниҳои ин макони пурганҷ фаъолон ширкат менамоянд.

Лозим ба ёдоварист, ки ба хотири шиносӣ ба мавзӯҳои кишвари азиз, донишҷӯён аз қалъаи "Ҳисор", "Осорхонаи миллӣ", боги истироҳатӣ-фарҳангии "Ирам", Осорхонаи ба номи устод М.Турсунзода, ҳонаи ятимони ноҳияи Фирдавсӣ дидан намуданд, ки ин бевосита барои васеъ гардидани ҷаҳонбинии маънавий, ирфонӣ инсонии онҳо кӯмак хоҳад расонд.

Қайд намудан ба маврид аст, ки вобаста ба банди 5-уми Нақшаи чорабиниҳои оид ба иҷрои дастури супоришҳои Асосгузори сулҳу Ваҳдати миллӣ, Пешвои миллат, Президенти

Ҷумҳурии Тоҷикистон муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон, раёсати донишгоҳ ҳамеша бо ин гурӯҳи донишҷӯён дар иртиботанд ва аз ҳоли аҳволи онҳо мунтазам хабардор шуда меистанд. Ҳаёти онҳоро боз ҳам гувору ба оянда боварибахш намудан, ҳиссиёти танҳо набуданро дар замири онҳо парвариш додан, мақсаду мароми ҳамарӯзаи аҳли донишгоҳ мебошад.

Тибқи банди 10-уми Нақшаи чорабиниҳои дар соли таҳлили 2015-2016-ум 5-нафар донишҷӯёни ятимони кулл донишгоҳро хатм намуданд.

Алҳол Одинаева Фарзона дар риштаи магистратура, ихтисоси 1-25010301р-и Донишгоҳи технологияи Тоҷикистон таҳсил менамояд;

- Тагаева Дилшод бошад, ба соҳибқорӣ машғул аст;

- Раҳмонов Комрон дар Федератсияи Россия кор мекунад;

- Давлатов Саидҷон дар деҳаи Виҳасав, мактаби таҳсилоти миёнаи рақами 11-и ноҳияи Дарвоз муаллими фанни информатика шуда кор мекунад;

- Бодомов Диловар ба соҳибқорӣ машғул аст.

Бояд қайд намуд, ки бо супориши раёсати донишгоҳ дар назди тамоми сохторҳои донишгоҳ маҳфилҳои илмӣ-амалӣ ва фарҳангӣ-маърифатӣ, аз ҷумла, маҳфили фарҳангӣ-маърифатӣ "Меҳрпайванд" ва маҳфили илмӣ-маърифатӣ "Ташаққули фарҳанги техникӣ ва иҷтимоӣ" аз лиҳози ҳамбастагии илм ва истеҳсолот, ки хоса донишҷӯёни ятимони маъҷуб аъзо ҳастанд, фаъолият мекунад.

Ҳоло, ҳамагон ва минҷумла донишҷӯёни ятимони кулл барои дар сатҳи хубу муносиб истиқбол гирифтани 20-солагии Ваҳдати миллӣ ва Соли қавонон тайёри дида, меҳроҳанд бо лоиҳаҳои инноватсионии омодашудаи стода, ки барои рушди маҳалл пешбинӣ шудааст, қашнҳои муҳими давлатию миллиро сазовор истиқбол бигиранд.

Бояд зикр намуд, ки донишгоҳ пайваста барои баланд бардоштани савияи донишҳои касбии донишҷӯён, бахусус ятимон ва маъҷубон иқдомҳои саривақтӣ рӯи даст гирифта, ҳамеша ҷонибдори сиёсати меҳрпарварона ва одилона нисбати ин гурӯҳи донишҷӯён мебошад.

Мамлакат Ҷайчиева,
сармутахассиси шӯъбаи
масоили иҷтимоӣ

ПАЙРАВОНИ ПЕШВОИ МИЛЛАТЕМ

Ҷавононанд ҳам меъмору наққоши оянда, Сазоворанд ба имрӯзу фардои оянда. Ба илму бо амал дар зиндагонӣ оқилу доно, Фидокоранд дар ободии ин мулки поянда.

Бале, ҳақ ба ҷониби шоир аст. Ҷавонони имрӯза ояндаи ҷомеа ва миллату давлат ба ҳисоб мераванд. Ҷавонон бо донишу ахлоқи ҳамидаи худ метавонанд ба муваффақиятҳои бузург ноил гарданд. Тамоми назари аҳли ҷомеа имрӯз ба ҷавонон нигаронида шудааст. Хушбахтона, Асосгузори сулҳу Ваҳдати миллӣ, Пешвои миллат, Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон ба ҷавонони кишвар таваҷҷуҳи беандоза зоҳир намуда, боварӣ бар он доранд, ки ояндаи дурахшони Тоҷикистони азизи мо ба ҷавонони таълимидида ва хушхлоку нақуном вобастагӣ дорад. Паёми навбатии Пешвои миллат ҳамчун як шоҳитоби меҳр, садоқат, боварӣ ва умедаи басо бузурги ҷавонон ироа гардид. Аз ин баромади Ҷаноби Олӣ боз як бори дигар исбот шуд, ки Пешвои миллат нисбат ба тақдири ҷавонон ва нақшаи иқдомҳои наҷиби онҳо диққати махсус зоҳир менамоянд. Эълон гардидани соли 2017 ҳамчун Соли ҷавонон нишонаи олии эҳтирому эътиқоди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон ба ҷавонони саодатманди диёр, дар меҳвари сиёсати иҷтимоиаш Хукумати ҶТ қарор доштани ин қишри ояндасози кишвар мебошад.

Ҷавонӣ манзилест, ки мобайни масофаи кӯдакӣ ва пирӣ воқеъ шудааст. Айёми салтанату комёбӣ дар он чо мегузарад. Ҷавонӣ ситораест, ки фақат як бор дар осмони умр тулӯ мекунад. Ҷавонӣ ниҳоли кӯчаке ба ҳисоб меравад, ки ба сабзидани ин ниҳолҳо ояндаи кишвари мо сарсабзу хуррам мегардад.

Ягона роҳе, ки ҷавонон миллатро пеш мебаранд ин дониши худи онҳост. Яке аз беҳтарин муқаддасоте, ки

инсонро ба дунёи рангин ворид мегардонад, ин китоб аст. Аслан, дар ҳама кишвару давлатҳо ҷавонон нақши асосиро мебозанд. Аз ин рӯ, ҷавонон ояндаи давлату миллат ба ҳисоб мераванд. Ба фикри ман, дар ягон кишвари ҷаҳон нисбат ба ҷавонон ин қадар таваҷҷуҳе, ки дар Тоҷикистон зоҳир карда мешавад, вуҷуд надорад.

Имрӯз барои мо ҷавонон тамоми шароитҳо ва имкониятҳо фароҳам аст. Мо, ҷавонон, бояд аз ин имкониятҳо самаранок истифода бурда, дар ҷавоб ба чунин ғамхори сатҳи баланд даст ба даст дода, аз ҳарвақта бештар меҳнат кунем, кӯшиш намоем, ки донишҳои замонавӣ дошта бошем ва ба интиҳоби дурусти касб баҳри ободиву пешрафти сарзамини аҷодӣ ва Ҷимояи Ватани азизамон саъю талош намоем.

Соли ҷавонон барои мо ҳамчун як имтиҳон аст, ки мо онро бояд дар тамоми соҳаҳо бо дастовардҳои назаррас ҷамъбаст намоем.

Мо, ҷавонони саодатманди Тоҷикистони биҳиштос бо Пешвои муаззами худ ифтихор намуда шуक्रонаи ободии Ватан менамоем, бо як ҷаҳон меҳру садоқат ба Асосгузори сулҳу Ваҳдати миллӣ, Пешвои миллат, Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон меғӯем, ки мо пайравони пешвои миллатем.

Мо, ҷавонон, бо Шумоем Ҷаноби Олӣ. Паёми ҷавонпарвари Шумо ва соли ҷавонон барои мо тухфаи Яздонӣ буда, моро ба сохтмони ояндаи кишвар роҳнамоӣ месозад.

Насли истиқлолу сулҳу Ваҳдатем, Пайравони Пешвои миллатем!

Амонзода Ҷайхуна, донишҷӯи курси 1-уми факултети муҳандисӣ-технологӣ

ДАР ҶАВОНИ САЪӢ КУН, ГАР БЕХАЛАЛ ХОӢ АМАЛ

Тоҷикистон меҳри покат дар дилу ҷони ман аст, Офтоби шуғлапошат файзбахши гулшан аст. Меҳри поки мардумат меҳри бузурги модарон, Мардуми меҳмоннавозат фаҳри даврони ман аст.

Дар Паёми Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон, Пешвои миллат муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон ба Маҷлиси Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон омадааст:

"Ҷавонони мо дар ҳар ҷое, ки бошанд, бояд ҳисси баланди миллӣ дошта бошанд, бо Ватан, миллат, давлати соҳибистиқлоли худ ва забону фарҳанги миллии хеш ифтихор намоянд ва барои Ҷимояи онҳо ҳамеша омода ва хушёру зирак бошанд".

Мо ҷавонони даврони соҳибистиқлолии Ватани азиз аз ин иқдоми Сарвари давлатамон болидаҳотиру масъулиятшинос мегардем ва кӯшиш мекунем, ки барои ободии кишварамон тамоми қувваю ғайрат ва донишу истеъдодамонро ба харҷ диҳем. Мо пеш аз ҳама бояд таъри-

хи гузаштаи халқамонро омӯзем ва донем, аз ҳаёти қаҳрамонони миллатамон огоҳ бошему ба онҳо пайравӣ кунем, ба қадри Ватан ва дастовардҳои истиқлолият расида, хизматҳои Пешвои миллатамонро сипосгузор бошем, зеро Мавлоно Ҷомӣ мефармоянд:

Расад бонг аз ин торуми зарнигор,

Ки саҳт аст доғи ҷудойи

зи ёр.

В-аз он саҳттар носипосӣ

бувад,

Ки берун зи яздоншиносӣ

бувад.

Имкониятҳои имрӯзаи мо ҷавонон ҳақиқатан зиёданд ва мо пеш аз ҳама донишамонро мукамал намуда ба дараҷаи мамлакатҳои тараққиқардаи ҷаҳон бирасем, зеро хирадманде фармудааст:

Дар ҷавонӣ саъӣ кун,

гар беҳалал хоӢ амал,

Мева бенуқсон бувад, чун аз дарахти навбар аст.

Тарбияи некӯ гирифтани аз падару модар устодони арзанда моро ба сӯи қуллаҳои инсонӣ мебарад ва

аз рафторҳои носутуда даст мекашешу ҳамеша некхоҳи мардумон мешавем.

Эълон гардидани соли 2017 - Соли ҷавонон моро водор месозад, ки минбаъд низ ободкори ватани хеш бошем, ташаббускор бошем, рамзҳои давлатӣ, муқаддасоти миллӣ ва дастовардҳои истиқлолиятро ҳифзу гиромӣ дорем.

Зиндагӣ озодии инсон

истиқлоли ўст,

Баҳри озодӣ ҷадал кун

бандагӣ даркор нест!

мефармояд Абулқосим Лоҳутӣ.

Панду андарзи гузаштагон ҳамеша сармашқи зиндагии мо ҷавонон мебошад.

Сармои умр бас азиз аст,

Дарёб даме, ки дам азиз аст.

Дар корғаҳи чунин

дилафрӯз,

Коре куну пешае биёмӯз.

Хушрӯз Бобоев,

донишҷӯи курси 2-юми

ихтисоси 1-205010410 т С

МУҶОФИЗИ ВАТАН МАНАМ...

Хизмати ҳарбӣ, ки имтиҳони ҷавонмардӣ ба ҳисоб меравад барои ҳар як ҷавон имтиёз меҳад, ки ҷавонмардии худро исбот намояд. Ва ба ин восита беҳтарин неъматҳои илоҳӣ Модар - Ватани хешро ҳифз намуда, ба ҳар як қувваи муқобили он зид барояд. Имрӯзҳо дар тамоми гӯшаву канори Тоҷикистони соҳибистиқлол 24-умин солгарди таъсисёбии Артиши миллии кишварамон қашн гирифта мешавад.

Аз ҷумла, бахшида ба ин қашн дар шаҳри Душанбе як қатор мусобиқаҳои варзишӣ аз қабали шиноварӣ, тирпарронӣ, вазнбардорӣ ва муҳорибаҳои тан ба тан гузаронида шуданд, ки дар онҳо афсарону сарбозон иштирок доштанд. Дар натиҷа мушоҳида гардид, ки сарбозони далер ва ҷасуру шучои кишварамон аз уҳдаи ҳифзи марзу

бум ва дастовардҳои истиқлолияти ватани маҳбубамон-Тоҷикистони азиз бо сарбаландӣ баромада метавонанд.

Мо ҷавонон низ бояд ба ҳалқу ватани хеш содиқона хизмат намуда барои ҳар як зарра хоки он ҷоннисорӣ намоем. Тавре ки Асосгузори сулҳу Ваҳдати миллӣ, Пешвои миллат Президенти мамлакат муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон таъкид намуданд: "Хизмат дар сафи Артиши миллии барои ҳар як ҷавонмарди шучоу далери тоҷик ифтихор, шараф ва қарзи ватандорӣ мебошад".

Файзиддин Зайниддинов,
донишҷӯи курси 1-уми факултети технология ва дизайн

Аз идораи рузнома: Файзиддин Зайниддинов дар баробари донишҷӯи фаъол будан, ба

шеърӯ шоирӣ низ завқу шавқӣ зиёд дорад. Инак, чанд шеърӣ навқаламонаи ўро пешкаши хонандагон мегардонем.

Падар

Падарро қиблагоҳи хеш

гӯям,

Ба меҳри ў вафодорӣ

бичӯям.

Ҳама гӯям худоро шукр

имрӯз,

Баъди истиқлолият ба даст овардани Ҷумҳурии Тоҷикистон миллати тоҷик дар тамоми кӯрраи замин шинохта шуд. Тоҷиконро ба таърихи қуҳан, анъанаҳои миллӣ ҷаҳониён ҳамчун миллати ориёӣ қабул карданд. Тоҷикон дар тамоми давру замон ҷӯяндаи сулҳу салоҳ, дӯстию рафоқат, шеърғӯию сурудхонӣ, рақсҳои гуногуни кӯҳистонӣ машҳур дар олам буданд. Тоҷикистон биҳишти рӯи замин, диёри шоҳзодагон, макони илму фарҳанг мебошад. Ҳар меҳмоне, ки ба Тоҷикистон меояд, аз обҳои мусаффоии он, аз хуршеди тобони он, аз меҳмоннавозии мардуми он, аз ҳунару истеъдоди қадбонӯҳои тоҷик дар таваҷҷуб менамояд.

Ба таърихи гузаштаи тоҷикон назар меафканем. Миллати тоҷик, ки яке аз халқҳои анъанаварвар маҳсуб меёбад, гузаштаи хешро

ИФТИХОРИ ВАТАНДОРӢ

ҳамеша саҳифагардон мекунад. Ҳарчанд ки дар шароити ниҳоят вазни умр ба сар мегурданд, лекин суннатҳои хешро ба ягон миллату қавмҳои бегона намендоданд. Дар дили шаб дар зери шамъ чун парвона шеърғӯӣ, ғазалхонӣ кашидадӯзи мекарданд. Назар ба чакани мардуми Кӯлоб кунем, дар он сирре ҳаст нухуфта, сирре ҳаст чун ҷоду чигар мешикофад, на як чакандӯзи аз гузаштагон ба мо омада расидаст, намадбофӣ, риштаресӣ, кулолгарӣ, шистрезӣ, табақтарошӣ, ҷувозкашӣ, кандакорӣ, кубурсозӣ, кулолсозӣ, косою табақ аз сафол, заргарӣ ва ҳоказо ба мо омада расидаанд. Ҳамаи ин гувоҳӣ аз он меҳнаҷӯ, ки мо миллати пурганҷем, ки аз қарнҳои дур аз умқи таърих ба мо мероси гаронбаҳо омада расидааст. Ҳақ ба ҷониби Президенти кишвар, Асосгузори сулҳу ваҳдати миллӣ, Пешвои миллат муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон аст, ки дар асари хеш меғӯяд: "Таърих оинаест, ки мо дар он мавқеи гузаштагонро дар масири таърих бо ҳама ҳашамат ва хорию зориаш дида, ба хусну кубҳи фаъолияти қорбарии ў сарфаҳм рафта, ба ин восита қадаме ба сӯи ҳештаншиносӣ ва ҳудогоҳи ниҳода, бо дидаи ибрат дурнамои кишвару мардуми худро муайян карда метавонем" (**Э. Раҳмон "Тоҷикон дар оинаи таърих", Душанбе "Ирфон", 1997, саҳ 3**). Ҳар як фарди тоҷик ватани хешро дӯст медорад, ҳисси ватандӯстӣ чун шарён дар вуҷуди ҳар як шаҳрванд метапад. Аз гузашти дури дур ба мо дар бораи қаҳрамононе расидаанд, ки худро дар пайкор баҳри озодиву истиқлол, баҳри шарафу обрӯи Ватан кӯрбон кардаанд. Одамон аз насл ба насл чун дорои ахлоқи гаронмоя, хотираи дурахшони ононоро мерос мегуздоранд, ки дар солҳои набарди озмоиш ва хатари марғбор ба сари меҳани худ ҷони худро сипар кардаанд, то халқ ором бошад. Рӯҳи ватанхоҳӣ ва омодагии ин наслҳо ба мубориза баҳри ормонҳои волои ҷамъиятӣ бастаи он аст, ки наслҳои нав ба нави ба зиндагӣ воридшаванда ҳисон ба хотираи қаҳрамонони чигарпоракарда муносибат кардаанд. Ин маънои онро дорад, ки мо тоҷикон аз наслҳои гузаштаи хеш як гулчини меҳру муҳаббати ватандориро омӯхта ба худ дӯст доштани сулҳу рафоқатро бо давлатҳои ҳамсоя шиор кардаем.

Тоҷики бо нангу орам зинда бош,

Тоҷики овозадорам зинда бош.

Зинда бошу шод бошу шод зи,

Шод бош аз дарду ғам озод бош!

Меҳру муҳаббати ватандорӣ дар тамоми ҷавонону шаҳрвандони Тоҷикистон ба чашм мерасад. Дар тамоми манотиқи олам чи дар варзишу санъат, чи дар илму ирфон ҷавонони бо нангу ори миллати тоҷик парчамбардорӣ миллати хеш ҳастанд.

Бо ҳамин мақсад Асосгузори сулҳу ваҳдати миллӣ, Пешвои миллат муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон дар Паёми навбатии худ соли 2017-ро "Соли ҷавонон" эълон кард.

Бибихосият Шамсова,
омӯзгори фанни забони англисӣ,
Аълоҷии маориф ва илми Тоҷикистон

Ки дар ҳар мушкилӣ
дасташ ба сӯям.

Модар

Модарам бо ин ҳама

зебоият,

Бо вафову меҳру бо

раҳпоият.

Менамой ту ба мо

доим дуо,

Мекунам ман шукр

аз ғамхорият.

Модарам, эй соҳиби

хайру хирад,

Модарам, эй шаҳсутуни

маърифат.

Ман зи ту омӯхта

одамгарӣ,

Дар миёни анҷуман

суханварӣ.

Бо бузургон хизмату

дастпарварӣ,

Эй чароғи умри ман,

ту модарӣ!

Ба обу хоку сангаш

шукр созам,

Ватанро то ба ҷон дорам

баробар.

Ватан сарчашмаи

ишқу вафо аст,

Ватан маъвои модарҳои мо

аст.

Барои ҳифзи ў доим

бикӯшем,

Ба ишқи он ҳамеша дар

хурӯшем.

Рубоӣ

Зи ишқат гаштаам ман

хор имрӯз,

Парешонхотиру

афкор имрӯз.

Надорам тоқати

рӯзи ҷудой,

Биё, бар ман бикун

ғамхорӣ имрӯз.

* * *

Зи ту садпора гаштаст

ин дили ман,

Зи дастат гашта вайрон

манзили ман.

Ту бо неши забонат

ҳар замоне,

Намуда хушк дарёи

дили ман.

= = = Даҳсолаи байналмилалии амал «Об барои рушди устувор, 2018-2028» = = =

МУШКИЛОТИ НОРАСОИИ ОБИ ОШОМИДАНИ ДАР ҶАҶОН

Об яке аз захираҳои асосии ҳастӣ ва сарчашмаи ҳамаи намудҳои ҳаёти зинда ба ҳисоб меравад. Аз захираҳои умумии обҳои сайёра танҳо 3%-и он оби ошомидани буда, аз он 68,7%-ро пиряхҳо, 30,1%-ро обҳои зерзаминӣ ташкил менамоянд. 97%-ро обҳои шӯр ташкил медиҳанд. Захираи обҳои ошомидани дар минтақаҳо низ гуногун аст (Расми 1).

оби ошомидани мебошанд. Дар Тоҷикистон 9 адад обанборҳо мавриди истифода қарор доранд, ҳаҷми пурраи онҳо ба 15,344 км³ баробар аст. Ҳаҷми фойданокии онҳо 7,63 км³-ро ташкил медиҳад.

Бояд намуд, ки аз сабаби тақсими номунтазами об новобаста аз бой будани Тоҷикистон бо захираҳои оби нарасидани оби ошомидани дар баъзе мин-

соли 2025 қариб 50% ва дар соли 2050 қариб 75%-и аҳолии қурраи замин норасоии оби ошомиданиро ҳис хоҳанд кард.

Тағйирёбии иқлим ва гармшавии ҳарорати миёнаи замин ба обшавии пиряхҳои Уқёнуси яхбастаи шимолӣ ва Антарктида оварда расонида сатҳи оби уқёнусҳоро баланд мебардорад, аз тарафи дигар дар баъзе минтақаҳои ҷаҳон хушксолӣ зиёд мешавад. Дар натиҷа, дар баробари зиёдшавии аҳолии маҳсулсан аҳолии давлатҳои рӯ ба инкишоф оварда, норасоии оби ошомидани зиёд гардида, яқиндигар проблемаҳоро ба вуҷуд меорад.

Пастшавии сифати ҳаёт. Аз сабаби норасоӣ ва камшавии оби ошомидани мардум маҷбур мешаванд, ки аз обҳои на он қадар тоза истифода баранд ва ё обро дар муддатҳои зиёд нигоҳдоранд, ки истифодаи чунин обҳо ба касалиҳои гуногун оварда мерасонад. Аз тарафи дигар, норасоии об ба риоҳа нагардида ни гигиена оварда расонида, сабабгори зиёдшавии касалиҳои сирояткунанда мегардад.

Зиёдшавии муҳоҷирати аҳолии ба дигар минтақаҳо, зиёдшавии аҳолии давлатҳои рӯ ба тараққи оварда, камшавии оби ошомидани ва хушксолӣ дар солҳои наздик ба муҳоҷирати миллионҳо нафар аҳолии ба дигар минтақаҳо оварда мерасонад ва сабабҳои чандин бухронҳои иқтимоӣ иқтисодӣ ва ҳатто сиёсӣ мегардад.

Як қатор давлатҳои аз ҷиҳати молиявӣ бой аллакай оид ба проблемаҳои норасоии оби тоза чораҳо андешида истодаанд:

Лоихаи давлати Миср "Водии Нав" 10%-и оби дарёи Нил ба истгоҳҳои қисми ғарбии мамлакат равона карда шуда, масоҳати замини барои зиндагӣ мувофиқ 25% зиёд карда мешавад. Дар назар дошта шудааст, ки 2,8 млн ҷойҳои қорӣ нав таъсис дода шуда, тақрибан 16 млн нафар аҳолии ба ин водии нав кӯчида мешаванд. Амалишавии ин лоиха 5 сол боз давом дорад ва навбати аввали он соли 2017 ба анҷом мерасад.

Аз рӯи маълумотҳои Arab News, Арабистони Саудӣ ҳар сол 1,5 млн баррел нефтро барои оби ошомидани табдил додани оби баҳр сарф мекунад, ки он 50-70%-и талаботи кишварро таъмин менамояд. Априли соли 2014 калонтарин корхона барои истеҳсоли 1 млн метри кубӣ оби ошомидани ва истеҳсо-

ли 2600 МВт қувваи барқ ба истифода дода шуд.

Инчунин, давлатҳои халиҷ системаҳои тозакунии мутараққии тақоран истифодабарии обҳоро доранд: Баҳрайн -100%, Яман -100%, АМА -89%. Дар 5 соли наздик давлатҳои араб барои оби ошомидани таъмин намудани аҳолии худ сармоягузори 100 млрд. доллари амрикоиро ба нақша гирифтаанд. Давлати Қатар нақша дорад, ки барои захираи 7 рӯза об як обанбор дар соли 2017 оғоз намояд. Давлатҳо аҳд карданд, ки як кубури обгузари дарозии 2000 км-ро созанд ва бо ин мақсад ду корхонаи коркарди оби ошомидани дар Яман созанд.

Пешгуии мутахассисон

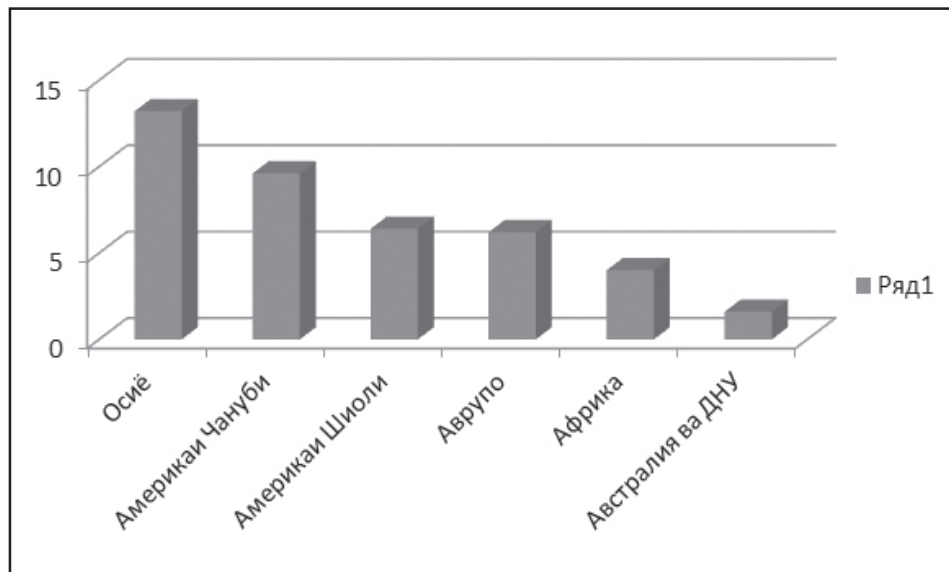
Аз рӯи пешгуиҳои захираҳои оби ошомидани аз ҳисоби захираҳои обшавии пиряхҳо кам шуда истодааст. Мувофиқи тадқиқотҳо дар соли 2025 зиёда аз 50% ва дар нимаи аср зиёда аз 75%-и аҳолии давлатҳои сайёра норасоии оби ошомиданиро ҳис мекунад. Дар баробари ин дар соли 2050 миқдори аҳолии давлатҳои рӯ ба тараққи оварда, ки ҳоло норасоии оби ошомиданиро ҳис мекунад, зиёд мешавад.

Аз рӯи эҳтимолияти калон як қатор давлатҳои Африка, Осиёи Ҷанубӣ, Шарқи Наздик ва шимолӣ Чин бе об менамоянд. Аз рӯи пешгуиҳои соли 2020 дар Африка аз 75 то 250 млн. аҳолии ба ин вазъият дучор мешаванд, дар натиҷа муҳоҷирати аҳолии зиёд мегардад.

Хуллас, новобаста аз бой будани Ҷумҳурии Тоҷикистон аз захираҳои оби ташаббуси Тоҷикистон ва пешниҳоди навбатии Асосгузори сулҳу Ваҳдати миллӣ - Пешвои миллат, Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон оид ба ҷалби ҷомеаи ҷаҳонӣ ба проблемаи об, аз тарафи Маҷмаи Умумии Созмони Милали Муттаҳид 21 декабри соли қорӣ қабул шудани қатъномаи "Даҳсолаи байналмилалии амал «Об барои рушди устувор 2018-2028»-ро, ки аз ҷониби Ҷумҳурии Тоҷикистон пешниҳод шуда буд, боиси ифтихори ҷумҳурии соҳибистиклоли Тоҷикистон, дурандешии Пешвои миллат барои рушди устувори тамоми давлатҳо ва халқҳои ҷаҳон ва баланд шудани обрӯи этибори ҷумҳурии ва мардуми тоҷик аст.

М. Юсупов, дотсенти ДТТ

Тақсими оби дар минтақаҳои ҷаҳон, ҳазор км.куб

Расми 1. Захираҳои оби ошомидани дар минтақаҳо

Тоҷикистон аз рӯи захираҳои оби дар Осиёи Марказӣ ҷойи намоёнро ишғол мекунад. Захираҳои асосии Тоҷикистон асосан дар пиряхҳо ҷойгир шудаанд. Миқдори пиряхҳои Тоҷикистон 14509 ададро ташкил намуда, масоҳати умумии яхҳо ба 11146 км² баробар аст. Захираи умумии яхҳо тақрибан ба 845 км³ баробар аст, ки миқдори оби онҳо аз ҳаҷми яқсолаи обҳои дарёҳои Тоҷикистон 13 маротиба зиёд аст.

Дар ҳудуди Тоҷикистон 947 адад дарёҳо мавҷуданд, ки дарозии умумии онҳо 28500 км-ро ташкил медиҳад. Аз ин дарёҳо зиёда аз 80%-и оби Амударё сарчашма мегардад, ки он ба 55,4%-и оби ба баҳри Арал ворид мешуда баробар аст.

Дар Тоҷикистон тақрибан 1300 адад кӯлҳо бо масоҳати умумии 705 км² ҷойгир шудаанд, ки захираи оби онҳо 46,3 км³ ташкил медиҳад, аз ҷумла 20 км³ онҳо

тақаҳо ҷой дорад ва ҳалли пурраи ин масъала лоиха ва сармоягузориҳои зиёдеро талаб менамояд.

Тақсими нобаробари об дар минтақаҳои ҷаҳон чандин маротиба сабаби асосии бухронҳои гуногуни иқтисодӣ иҷтимоӣ ва ҳатто сиёсӣ гаштаанд ва дар ояндаи наздик ин бухронҳо метавонанд боз шадидтар гарданд. Аҳолии қурраи замин бо суръати баланд зиёд шуда истодааст. Аз рӯи сарчашмаҳо (www.countrymeters.com) аҳолии қурраи замин 25 апрели соли 2015 ба 7 млрд 289 млн нафар баробар шуд ва ҳар сол тақрибан 83 млн. зиёд шуда истодааст. Маълумотҳо нишон медиҳанд, ки ҳар сол талабот ба оби ошомидани ба 64 млн. куб зиёд мешавад. Агар тайи солҳои 1950-2016 аҳолии қурраи замин се маротиба зиёд шуда бошад, талабот ба оби ошомидани 17 маротиба зиёд гардид. Дар

ШАРШАРАИ БАЛАНДТАРИНИ ҶАҶОН

Дар кишвари Венесуэлаи Амрикои ҷанубӣ шаршараи Анхел воқеъ аст, ки шаршараи баландтарини олам ба ҳисоб меравад. Соли 1935 шаҳрванди Англия

Анхел бо ҳавопаймо барои озмоиш ба ин минтақаи дурдасту ёбой сафар мекунад. Вай дар наздикиҳои теппаи Аяун-Тепуи шаршараеро мебинад, ки аз баландӣ, аз зери абрҳо поён мешорад. Пас аз ду сол Анхел бо ду кӯҳнавард озими он минтақа мегардад, то шаршараро таҳқиқ намоянд. Вале барои поён шиноидани ҳавопаймо ба мушкили дучор меоянд, зеро аз як тараф ҷангал ва аз тарафи дигар кӯҳҳои сангин минтақаро иҳота намуда буд. Бо азои бо ҳавопаймо фуруд омаданд. Танҳо дар соли 1949 экспедицияи амрикоӣ-венесуэлагӣ ниҳоят шаршараро таҳқиқ намуданд. Маълум гардид, ки баландии шаршара 1054 метр мебошад, ки 21 баробар баландтар аз шаршараи Ниагара аст.

Маҳз ба хотири Анхел, ки бори нахуст дар бораи шаршара маълумот дода буд, шаршара номгузори шуда аст. Амрикоӣҳо Анхелро "муъҷизаи ҳаштуми олам" меноманд.

ДАРЁИ ДАРОЗТАРИНИ ҶАҶОН КАДОМ АСТ?

То ба наздикӣ одамон меандешиданд, ки Нил дарёи дарозтарини сайёра мебошад. Вале таҳқиқоти охир нишон медиҳад, ки Амазонка дарёи дарозтарин ба ҳисоб меравад. Дарозии Амазонка беш аз 7000 километр буда, Нил бошад то 6850 километр тӯл кашидааст. Ҷамзамон Амазонка дорои масоҳати ҳавзаи калонтарин - 7180 метри квадратӣ мебошад.

Дарозии умумии Амазонка бо шохбӯраш 25000 километр мебошад. Қисмати асосӣ ва сероби ин дарё аз ҳудуди Бразилия қорӣ мешавад.

БАҶРИ ШҶРТАРИНИ ОЛАМ

Бисёр шунидаем, ки баҳри Мурдари ҷамчун баҳри шӯртани олам ном мегардад. Вале ақидаи дигар ҳаст, ки ин баҳр нест, балки кӯли калон аст. Дар байни баҳрҳое, ки дар уқёнуси ҷаҳонӣ ҷойгиранд, баҳри Сурх, ки дар ҳамсоғии кӯли Мурда қарор дорад, баҳри сернамактарин мебошад. Дар 1 литри оби баҳри Сурх 4,1 грамм намаки баҳриро пайдо намудан мумкин аст.

Баҳри Сурх ҳамеша норасоии сарчашмаҳои обро эҳсос мекунад. Ҳавои хушк ва нарехтани дарёҳо ба ин ҳолат оварда расонидааст. Дар ин сурат танҳо ба халиҷи Адени умед бастан мумкин аст. Хусусан обҳои қарӣ баҳр хеле сернамак мебошанд.

Зӯроварӣ дар оила ва роҳҳои пешгирии он

Чунин буд мавзӯи воҳури, ки 14-уми феввали соли қорӣ дар асоси нақшаи чорабиниҳои муштараки Кумитаи кор бо занон ва оилаи назди Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон ва Департаменти тарбияи Донишгоҳи технологияи Тоҷикистон ба муносибати Рӯзи Модар ва Соли ҷавонон дар толори донишгоҳ бо иштироки устодону донишҷӯён баргузор гардид.

Воҳури бо сухани муқаддимаи муовини ректор оид ба корҳои тарбиявӣ Зарина Юсупова ифтитоҳ ёфт. Сипас З. Юсупова меҳмонони воҳури: Сабоҳат Раҳимзода, раиси Ассотсиатсияи миллии занони соҳибкори Ҷумҳурии Тоҷикистон, номзади илми тарих; Меҳринисо, шоираи шинохтаи ҷумҳури; Мунаввара Додхоева, роҳбари ташкилоти ҷамъиятии "Модарии беҳавф", академикаи Академияи илмҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон, доктори илми тиб, профессор; Сабоҳат Маҳмадалиева, корманди Кумитаи кор бо занон ва оилаи назди Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон; Муҳаррама Қаюмова, раиси бунёди байналмилалӣи хунароҳои мардумии Тоҷикистон "Ҳафт пайкар"; Зухро Қузибоева, мудирӣ шӯъбаи кор бо занон ва оилаи макромоти иҷроияи ҳокимияти давлатии ноҳияи Фирдавсро ба аҳли толор муаррифӣ намуда, хайрамақдам гуфт ва суханро ба Сабоҳат Раҳимзода дод.

С. Раҳимзода нахуст шукри даврони соҳибистиқлоли ва ободию шукуфоии Тоҷикистон намуда, иброз дошт, ки кишвари азизамон таҳ-

ти сарвари Асосгузори сулҳу ваҳдати миллӣ, Пешвои миллат, Президенти маҳбуи кишварамон муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон дар тамоми соҳаҳо ба натиҷаҳои назаррас ноил гардид.

Дар пешрафту ободии кишвар занони соҳибкор низ нақши ҳалкунанда бозида, барои боз ҳам ободу зебо гардонидани ватани азизамон кӯшишу ғайрат ба харҷ дода истодаанд. С. Раҳимзода ба хусус аз дастгириҳои ҳамешагии Президентии кишвар муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон нисбати занон ва баланд бардоштани мақоми зан дар ҷомеа ёдовар шуда, иброз дошт, ки занону ҷавондухтарони кишвар дар ҷавоби ғамхориҳои Сарвари давлат дар тамоми соҳаҳо ба натиҷаҳои дилхоҳ ноил гардида, тарбияи насли наврас ва ояндаасозро дар сатҳи баланд ба роҳ менамояд.

Шоираи хушбаён Меҳринисо зимни суханронӣ аз боби ҷудошавии оилаҳои ҷавон, ҷой доштани ҳолатҳои зӯроварӣ дар оила, хушунат ва амсоли инҳо, ки пояҳои оиладориро заиф мегардонанд, изҳори нигаронӣ карда, ҷавонорро ба ва-

тандӯстӣ, муҳаббати поку самимӣ, эҳтироми калонсолон ва таҳаммулпазирӣ даъват намуда, шеърҳои ба тозагӣ эҷодкардаи худро, ки тараннумгари Васфи ватан, дӯстию рафоқат, ишқи поку самимӣ ва ваҳдату якдигарфаҳмӣ буданд, қироат намуд.

Академикаи Академияи илмҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон Мунаввара Додхоева дар суханронииш қайд намуд, ки Ҳукумати ҷумҳури аз рӯзҳои аввали соҳибистиқлоли ба масъалаи тандурустӣ таваҷҷуҳи бештар зоҳир намуда, солимии аҳолиро дар мадди аввал мегузорад. Чунки ҷомеаи солим ва пешрафта аз насли солим ва шахси тафаккури баланддошта вобастагии зиёд дорад. Ӯ аз шароити имкониятҳоро, ки Ҳукумати кишвар дар соҳаи тандурустӣ муҳайё намудааст, ёдовар шуда, онро ғамхориҳои ҳамешагӣ унвон кард ва иброз дошт, ҷавонони кишвар, ки аксарияти аҳолии мамлакатро ташкил медиҳанд, дар пешрафти соҳаи тандурустӣ ва шукуфоии минбаъдаи Тоҷикистони азизамон саҳми арзанда гузошта метавонанд.

Суханронии корманди Кумитаи кор бо занон ва оилаи назди Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон Сабоҳат Маҳмадалиева асосан атрофи вайроншавии оилаҳои ҷавон, аз ҷониби бархе аз ҷавондухтарон ба бар кардани сару либоси ба мардуми мо бегона, дучори хушунат ва зӯроварӣ гардидани ҷавондухтарон дар оила ва пешгирии шомил гардидани ҷавонон ба ҳар гуна ғизбу ҳаракатҳои ифротгаро сурат гирифт. С. Маҳмадалиева роҳҳои ҳалли ин мушкилотро нишон дода, дар бобати аз байн бурдани ин амалҳо нақши падару модар, вакилони маҳаллаҳо, алаҳхусус омӯзгорони макотиби миёнаю олиро барҷаста арзёбӣ кард.

Суханронии яке аз фаъолтарин занҳои ҷумҳури, раиси бунёди байналмилалӣи хунароҳои мардумии Тоҷикистон "Ҳафт пайкар" Муҳаррама Қаюмова, ки тавассути кӯшишу заҳматҳои шабонарӯзӣ ва хунаро таҳавулотӣ бойю рангинаш сазовори унвонҳои баланду ҷоизаҳои зиёд, аз ҷумла "Бонуи аср" (Швет-

сария соли 2001), "Сафири сулҳ" (соли 2004 Корея), 38 шоҳҷоизаи ҷаҳон, аз қабилӣ "Юзи тиллоӣ" (Англия), "Ҳазинаи тиллоии Осиеи Миёна", мукофотҳои мири шаҳрҳои Урумчӣ, Бухоро, Астана гардидааст, аҳли толорро бештар ба худ ҷалб кард.

Муҳаррама Қаюмова, ки ҳамчун тарроҳи сатҳи ҷаҳонӣ эътироф гардидааст, дар тарғибу ташвиқи сару либоси миллии тоҷикӣ ва ба ин васила муаррифӣ намудани Тоҷикистон дар арсаи байналмилалӣ саҳми арзанда гузоштааст. Тавре худӣ ӯ иброз дошт, имрӯз таваҷҷуҳ ба сару либоси миллии мо зиёд гардида аз Малайзия, Индонезия ва яққатор кишварҳои Аврупо куртаҳои чакан ва атласу адраси тоҷикиро фармоиш медиҳанд. Вақте ки хоричиён ба либосҳои миллии мо таваҷҷуҳи хоса зоҳир мекунанд, пас чаро духтарони мо (албатта, на ҳама) аз пӯшидани онҳо худдорӣ кунанд?

Муҳаррама Қаюмова аз таърихи либоси миллиамон ёдовар шуда, иброз дошт, ки пӯшидани либоси сиёҳ, ки имрӯз мутаассифона, бархе аз занону ҷавондухтарон ба бар мекунанд, дар ягон даври замон хоси мардуми мо набуд. Зани тоҷик, ки зани зебо ва зани боиффати дунё маҳсуб меёбад, дар ҳама даври замон, либоси миллии худро дошт ва ба он ифтихор мекард, - гуфт дар хотимаи суханаш Муҳаррама Қаюмова.

Мудирӣ шӯъбаи кор бо занон ва оилаи мақомоти иҷроияи ҳокимияти давлатии ноҳияи Фирдавсӣ Зухро Қузибоева сабаби зиёд шудани

бекоршавии ақди никоҳи ҷавонорро пеш аз ҳама, дар ҳамдигарнофаҳмӣ, надоштани саводи кофӣ, пеша накардани сабури тоқат, ба зиндагии мустақилона омода накардани ҷавонон аз ҷониби волидайн, ба ҷо наовардани ҳурмату эҳтироми хусуру хушдоман аз ҷониби бархе аз ҷавонписарону ҷавондухтарон, хушунату зӯроварӣ дар оилаҳо арзёбӣ карда, татбиқи қонунҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон "Дар бораи танзими анъана ва ҷашну маросимҳои дар Ҷумҳурии Тоҷикистон", "Дар бораи масъулияти падару модар дар таълиму тарбияи фарзанд"-ро яке аз роҳҳои асосии ҳалли ин мушкилот донист ва изҳори боварӣ кард, ки ҳисси масъулиятшиносӣ ва ҳамкориҳои падару модарон бо мактаб, маслиҳатҳои муфиду пандомези устодону шахсони таҷрибаи бойи зиндагидошта, тарғибу ташвиқи оилаҳои намунавӣ ба боло рафтани маърифати оиладорӣ, кам гардидани ҳолатҳои вайроншавии оилаҳои ҷавон ва аз байн бурдани хушунату зӯроварӣ нисбати занону духтарон мусоидат хоҳад кард.

Дар хотимаи воҳури муовини ректор оид ба инноватсия ва технологияҳои таълими, дотсент Юсупов Мирзо Чулиевич ва муовини ректор оид ба корҳои тарбиявӣ Зарина Юсупова ба меҳмонон барои иштирок ва дастуру маслиҳатҳои судмандшон изҳори сипос намуда, баргузори чунин воҳуриҳоро манфиатбахш арзёбӣ карданд.

Р. Шариф

ТАРБИЯ ВА АРЗИШҶОИ МИЛЛӢ

Масъалаҳои арзишҳои миллӣ ва умумибашарӣ аз масоили мубрами ҳаёти ҷомеа ба шумор рафта, аз даврҳои қадим диққати аҳли башарро дар як заминаи устувори ақлий нигоҳ дошта омадааст. Барои ҳаллу фасли талаботи арзишҳои миллӣ, халқ, миллат, синф ва гурӯҳҳои иҷтимоӣ, давлатҳо пайваста дар чунин қорӣ нек иштироки бевосита намуданд, ки ҳар яке мувофиқи фаҳмишу ҷаҳонбинии худ амал мекард.

Арзишҳои миллӣ ҳамчун қонун ба ҳукми анъана даромада моҳияти худро дар тӯли мавҷудияти зиндагии инсон нигоҳ дошта, ки он тамоми соҳаҳои ҳаёти инсониро фаро мегиранду чун омилҳои муҳим дар соҳаи гуногуни ҳаёт истифода мешавад. Арзишҳои миллӣ барои танзим дар байни омма ҳамчун падидаи зарурӣ ба табақаи раҳнамо ва қонуноқида хизмат мекунанд.

"Арзишҳои миллӣ" - ин системаи томи мавзуни ақоиди барҷастаи педагогӣ, фалсафӣ, ахлоқӣ, динӣ, эстетикӣ, иқтисодӣ, иҷтимоӣ, сиёсӣ, фарҳангӣ буда, дар тӯли қарнҳо арзишҳои миллӣ, расму оин, одат, муносибати одамон, воқеият, этиқод, эҳтиром, талаботҳои маърифату фаъолияти одамонро дар бар мегирад. Дар ин маънӣ мафҳуми тарбия, насихат ва дар заминаи он арзиши ҳаёти моддӣ, иқтисодӣ, сиёсӣ, иҷтимоӣ, маънавий ҷаҳонбинӣ ва фарҳангии ҷомеаро ифода менамояд.

Мазмуни тарбия, насихат, дар ин заминаи рушди арзишҳои миллӣ гуногуншакл буда, дар худ мафҳумоти муносиботи моддӣ, сиёсӣ, иҷтимоӣ, илмӣ-техникӣ, нисомӣ, ахлоқӣ, ҷамъиятӣ, динӣ, инчунин ҳаёти маънавий, иқтисодӣ, сиёсӣ, фарҳангӣ, ҳуқуқӣ, педагогӣ, фалсафӣ, ҷамъиятиро дар бар

мегиранд, ки онҳо хосаи халқ ва миллатҳои мутараққии ҷаҳони муосир мебошанд.

Аз гуфтаҳои бузургони аҳли илм бармеояд, ки инсон дар муддати вучудияти худ муҳтоҷи тарбияву насихат мебошад. Насихат кинаву адоватро аз қалби инсон дур карда, ҳиссиёти бадбинӣ ва рафтори бадро берун намуда, ба инсондӯстӣ табдил менамояд.

Ҳофизи ширинсухан дар боби тарбияву насихат чунин ибрози ақида карда гуфтааст:

Насихат гуш кун ҷоно, ки аз ҷон дӯсттар доранд,

Ҷавонони саодатманд панди пири доноро.

Ӯ барои саодатмандӣ усули тарбияро дар насихат дидааст. Устод тарбия, насихат ва арзишҳои миллӣ, ахлоқи миллатро орифона ва оқилона ба назм даровардааст, ки қарнҳо инҷониб дар маърифати қонуни ҷамъияти мутамаддин хизмати бебаҳоро кардааст. Устоди фазлу хирад, нобигаи нотақрори форсу тоҷик шайх Саъдии Шерозӣ дар боби тарбия, насихат, арзиши миллӣ изҳори ақида намуда, дарк карда, ки инсон ба дунёи ҳастӣ омада, аз синни хурдӣ дар муҳити солим ба камол расида, ҳиссагузори ояндаи ҷомеаи худ гашта, солим тарбия ёфта, дар фазои адолат, покии зиндагӣ раҳму шафқат, инсофу рафоқат ба воя мерасад.

Дӯст дорам, ки ҳама умр насихат гӯям, Ё маломат кунаму нашнавад илло масҷуд.

Дар рушди фарҳангу арзишҳои миллии маданияти гузаштаи тоҷику форс, мактабҳои нақши беандозае мезиданд. Дар макотиби таълим, тарбия, насихат, панду андарз, илму адаб, ахлоқи ҳамида, омӯзонида мешуд. Ин

муваффақиятҳо пайвастагии он рӯзгор буд ва имрӯз халқи тоҷик соҳиби чунин арзишҳои воло гардида дар арсаи ҷаҳонӣ соҳиби мартабаи баланд гаштааст.

Тарбия, афкори фарҳангии миллат ҷавҳари ҳастии ӯ буда, дар рушду нумуи ҷаҳони маънавийи ҷомеа, тақвияи андешаву руҳияи миллӣ нақши намоён ва ҳатто муайянкунанда мезад. Асоси маданияи фарҳангии давлати мо, тавассути тағйирёбии ҳарҷонибаи таърихи ибратомӯзи халқ, мероси гаронбаҳои адабии миллати куҳанбунёди мо, арзишҳои милливу умумибашарӣ, баланд бардоштани сатҳи худшиносӣ худогоҳӣ, ифтихори миллӣ, эҳсоси ватандӯстиву ватанпарастии ҳар фарди ҷомеа, дар дастоварди таҳкими ваҳдати миллӣ ва истиқлолияти ватанамон мебошад.

Омӯзиши масоили тарбия, насихат, дар ин замина бозёфтҳои арзишҳои миллӣ тариқи таҷрибаи гузаштаи халқамон аз қадим то замони истиқлоли кунунӣ, моҳияти калоне дорад. Ин моро ба самти бештар аз худ намудани фарҳанги аҷдодӣ раҳнамун намуда ба қуллаи мурод мерасонад. Ҳадафи баррасӣ, моҳият, мақсад, вазифаи арзишҳои миллӣ дар ҳаёт, фаъолият ва ташаккули ҳулку одоби инсонӣ ва сифатҳои волиии инсон аст. Бе шубҳа гуфта метавонем, ки ҳама шаклҳои арзишҳои миллӣ барои беҳбудии тарзи зиндагии инсон, ҳаёт, фаъолият, ахлоку одоби он равона карда шудааст.

Бояд ин падидаро арзёбӣ намуд, риояи онро дастгирӣ карда барои рушду нумуи он новобаста аз шароити ҷамъиятӣ кумак расонид, ҳастӣ, зиндагӣ, умуман ояндаи ҳешро дар асоси ба ҳисобгирии паҳлуҳои ҳаётӣ муқаррар намуд. Танҳо дар заминаи ташак-

кули афкори миллӣ ба ҳаёти осудаву комили худ умед баста метавонем.

Амиқ бояд дарк кард, ки муҳити зисти мо расму таомул, урфу одат, оин, анъанаҳои хоси мо қадоманд, ба амсоли:-

- Ҳурмати калонсолон;
- Эҳтироми беандоза ба падару модари хеш ва аҳли ақрабо;

- Эҳтироми беандоза ба шахсияти қудак, аёдати бемор, барҷоманда, ятим, бепарастор, оҷиз;

- Тафаккури солим, муомилаи хуш ба ашхоси ҳамсуҳбат ва ҳамтабақ;

- Эҳтироми ашхоси солор, ки барои халқу миллати хеш фидокорона хизмат намудаанд;

- Иззату эҳтироми меҳнати хеш дар баробари заҳмати дигарон;

- Худдорӣ қардан аз рафтори ғайри чашмдошт;

- Хоксорӣ ва хизмати бошууруна дар мақеъҳои гуногуни зиндагӣ;

- Раҳму шафқат, инсофу адолат дар мавриди ноқомии кас;

- Бо инсоф будан, раҳм, қавли пок, амали покиза, қалбро аз нопоки эмин нигоҳ доштан.

Бояд тазаккур дод, ки аз замони қадим миллати тоҷику форс фарзандони худро сарравал дар оила тарбия намуда, ба расму оин ва арзишҳои миллӣ шинос менамуданд.

Инак, тарбия, насихат ва арзишҳои миллӣ дар таракқиёти ҷомеа нақши бузург доранд. Ба ҳама зарур аст, ки ба арзишҳои бузургии миллӣ аз қабилӣ Ватан, расму русум, урфу одат, оину маросим, фикру андеша, панду андарз, ҳикмату ақида, гуфтору хунаро, офаринишҳои миллии умумибашарӣ истиқлолияти давлатӣ, забон ва таърихи пурғановати худ арҷгузори намуда барои ганитар гардидани он меҳнати пурсамар намояд.

Юсупова З.Р., н.и.ф.

ТААССУБИ ДИНӢ-МОНЕАИ ПЕШРАФТИ ҶОМЕА

Мусаллам аст, ки дар ҷомеа ҳар қадар таассубу хурофоти динӣ-мазҳабӣ реша давонад, ҳамон қадар қачравии инҳирофоти равонӣ, ахлоқӣ, маданӣ ва сиёсӣ-мафкуравӣ дар рӯҳи иҷтимоӣ тасаллут пайдо намуда, динамикаи таҳаввулу инкишофи зеҳнию ақлониро бозмедорад. Дар натиҷа, фалаҷшавӣ дар баданҳои иҷтимоӣ ба вучуд меояд, ки ин хатарноктарин навъи бемории иҷтимоӣ, фикрӣ ва маънавию маданӣ маҳсуб меёбад. Мутаассифона, чунин навъи беморӣ дар кишварҳои шарқӣ, бахусус дар кишварҳои, ки бошандагонашон бештар мусалмонанд, тавсеа ёфтааст.

Агар ба таърихи фарҳанги башарӣ бо таҳқиқ нигарем, ҳоҳем дарёфт, ки он ҳамвора вобаста аз вазъи зиндагӣ ва мушкilotи вучудияш ду роҳи ҳалро пешниҳод кардааст, яке бо роҳи дарки дурусти воқеият, онро таҳлил ва баррасӣ намуда чораандешӣ намудааст ва дигаре чун бо роҳи ақлу хирад ҳалли масъала ба он даст додааст, роҳи имону эътиқодро пеш гирифтааст. Ҳар ду роҳ ҳам шинохтанд ва яке шинохти дурусти воқеӣ ва дигаре шинохти зеҳнию тахайюлӣ, аммо дар маҷмӯъ аксари мушкilotи башарро шинохти дурусту воқеӣ тавонистааст ҳал намояд. Шинохти зеҳнию тахайюлӣ бошад (имонӣ эътиқодӣ) дар аксар маврид монеаи рушди шинохти воқеӣ гардида хурофотро тавсеа бахшидааст.

Дар фарҳанги навини Аврупо аввалин донишманде, ки услуби илми навинро гузошт, донишманди англис Френсис Бекон (1561-1626) буд. Ин донишманди шаҳри пуркор тавонист аввалан равиши нави илмиро дар баробари равиши юнонӣ ба вучуд овард, ки асоси онро ба ҷузъиёти қисмат кардану (индуксия) таҷриба (эмперикӣ) намудани табиат ташкил меод, сониян беарзишу хурофотӣ ва монеаи рушд будани донишҳои схоластикиро (донишҳои мадрасӣ) собит намуда онҳоро ҳамчун бут ё шабаҳ, ки иборатанд аз бути чинс, бути гор, бути бозор ва бути саҳна

баррасӣ ва шарҳ додааст. Ҳамчунин Бекон аз аввалин нафаронест, ки ҳадафи илмиро ҳокимияти инсон бар табиат талаққӣ кард ва арзиши асримиёнагии дониш ба хотири дониш ё дониш ба хотири авторитетро шикаст ва шиори "Дониш қувва аст"-ро ба миён гузошт. Воқеан, Бекон бо осори гаронмояи илмӣ ва фалсафиаши ҳамчун поягузори равшангарӣ (маорифпарварӣ) таҳаввулотӣ бузургеро дар ҷаҳони инсонӣ ба миён овард, ки рушди сарфеи баъдии кишварҳои аврупоӣ ба он пайвасти қавӣ доранд. Пас аз Бекон ҳазорон нафар донишмандони баъдӣ то даврони муосир аз услуб ва шеваҳои пешниҳоднамудаи он кор гирифта воқеан илмиро ба қудрати воқеии башар табдил доданд ва то ҳақде султай худро бар табиат таъмин намуда, аз он бар нафеи башар истифода намудаанд. Махсусан равшангарони (маорифпарварони) фаронсавӣ бебунёдӣ ва хурофотӣ будани донишҳои мадрасиро интиқод намуда, онҳоро мавриди интиқоди шадид қарор доданд ва барои ҳамагонӣ шудани илм заминаро ба вучуд оварданду ҳамчунин секуляризм (дунявият)-ро бар теократия (ҳокимияти динӣ) тарҷеҳ доданд ва ба ҷои китоби муқаддаси динӣ (Инҷил) китоби таҷзия, таҳлил ва шинохти табиатро пешниҳод намуданд. Натиҷаи ҳамаи шинохти дуруст будааст, ки ҳазорон навъи фановарии ҷадид ба вучуд омаданд ва сатҳу сифати зиндагии инсонҳоро дар маҷмӯъ тағйир доданду айни ҳол зиндагии инсонҳоро бидуни онҳо тасаввур намудан ғайри имкон аст. Афзалияти аврупоӣён дар он буд, ки воқеан дастаҷамъона қудрати илмиро дарк намуданду онро ба шуури пешбари ҷомеа табдил доданд ва аз тақия кардану умед бастан ба осмонҳо ба худ ва ба табиату донишҳои дақиқ тақия намуданд ва имрӯз қудрати ҷаҳонӣ дар дасти онҳост.

Як нуктаро зикр кардан ҷоиз аст, ки аврупоӣён барои расидан ба шинохти ва маърифати даврони Эҳё ва замони Навро осон ва роӣгон ба даст наовардаанд, балки муборизаи пайваستاи дигарандешону равшангароне

буд, ки дар тӯли зиёда аз ҳазор сол дар баробари таассуби масеҳию сохти теократӣ, хурофоту ҷаҳолат ҳазорон ҳазорашон қурбонӣ (инквизитсия) шуданд, ки ин метавонад мавзӯи баҳси дигар бошад.

Дар Шарҳ бошад, махсусан дар ҷомеаҳои мусалмонӣ ҳарчанд донишмандони табиатшиносе мисли Закарийи Розӣ, Ибни Сино, Абурайҳони Берунӣ ва даҳҳои дигар қорҳои муҳимро дар шинохти воқеӣ анҷом доданд, аммо дар маҷмӯъ натавонистанд тафаккури хурофотиро пурра аз байн бибаранд ва аксарашонро мутаассибону ҷохилони хурофотӣ маҳкум ба тақфир намуданд. Ситоиши донишу хирадро аз осори Рӯдакӣ-Фирдавсӣ сар карда, то муосирон метавон дарёфт, вале мутаассифона, то ҳанӯз аз тақия кардан ба донишҳои дақиқи илмӣ аксари мардум таваккулианду ҳалли масоилро бештар ба имону эътиқод ҳавола мекунанд. Паёми "Дониш қувва аст"-ро ҳанӯз 500 сол қабл аз Бекон ҳамосасарони миллӣ, абармарди фарҳанги ориёӣ Фирдавсии Тӯсӣ баён намуд "Тавоно бувад, ҳар ки доно бувад", вале осафо, ки ҳамзамонону пасвандони нобахирад ин паёмро дарк накарданд ва ҳанӯз побанди хурофотанд, ҳанӯз аз тақия намудан бо худу масъули сарнавишти худ будан тақия ба осмонҳо доранд, умед аз ноқучообод доранд, ки мушкिलाшонро осон мекунанд, аз ин ки бояд зиндагӣ ва дунёи воқеиро пурарзишу муҷалло кунанд, зиндагии нақдро қурбонии дунёи дигари зеҳнӣ мекунанд, ҳамаи онҳо дар саҳнаи ҷаҳонӣ дар пасманзар мондаанд.

Мушкили аслии кишварҳои мусалмонӣ нодонию бесаводист ва нодонию бесаводӣ бузургтарин мушкили инсонист. Аз назари равшаншинос нодонӣ ҳамвора дар пайи худ нотаваониро ба бор меоварад ва нодонию нотаваонӣ ноумедиро ба бор меоварад ва ин ҳар се нигарониро ба вучуд меоварад. Яъне шахси нодон ҳамеша эҳсои нотаваонӣ дорад ва аз нотаваонӣ ба пессимизм дучор меояд ва аз худ умед надорад ва нигарон аст, ки "кай равад, раҳ зи кӣ пурсад, чӣ ку-

над, чун бошад" (мисраъ аз Соибӣ Табрэзӣ). Ҳар ҷо ки нодонист он ҷо ҳатман ҷаҳолату таассуб ва хурофот ҳоким аст, ҳамаи онҳо, ки дар кишварҳои мусалмонӣ пайваста низоъ асту куштор ва барои манфиатҳои геополитикиашон абарқудратҳо барои ин мушти нодон ҳар рӯз дину мазҳабӣ нав месозанд ва ҳар кадоме худро айни ҳақиқат гуфта, тарафи дигарро мекушад. Барои собит намудани ин фикр омореро аз моҳномаи "Бедорӣ" меорам: "Дар дунё як миллиарду чаҳорсад миллион мусалмон ҳаст, ки аз он 800 милён ё худ 60 дар садаш комилан бесаводанд, яъне навиштан ва хондан наметавонанд. Теъдоди тамоми донишгоҳҳо дар 57 кишвари мусалмонӣ чаҳон зери 600 донишгоҳ аст, дар ҳоле ки танҳо дар Ҳиндустон 8500 донишгоҳ вучуд дорад. Дар Амрико бо ҷамъияти хеле камтар аз Ҳиндустон 6000 донишгоҳ ба умуро тадрис аз рӯи улуми мухталиф иштиғол доранд. Дар муқоиса дарсади бесаводӣ дар ду кишвари ғайри мусалмонӣ Чопон ва Донмарк ба сифр баробар аст." (Бедорӣ. Шумораи 76, Сентябри соли 2014, саҳ. 4, Сан-Диего, ИМА). Хонандаи азиз, худ ин оморро қиёс кун ва дарёб ки чаро бесуботиву беқайду борӣ дар кишварҳои мусалмонӣ ҳоким аст ва ҳар рӯз як гурӯҳи навтаро ҷадидтари даҳшатафкан мисли занбурӯғҳои баъди борон дар ин кишварҳо зуҳур мекунанд, ки ғайр аз мошини одамқушӣ арзиши дигаре аз инсоният дар онҳо нест.

Таассуби динӣ дар ҳама давру замонҳо Шарқро аз рушду тақомули фарҳангию иҷтимоӣ боздоштааст. Сабаби ҳамаи оқибмондагӣ ва ҷаҳолат таассубу нодонӣ будааст. Таассуби динӣ дар асрҳои миёна боис шудааст то аксари дастовардҳои илмию нобиғаҳои гузаштаи миллат, аз қабилҳои Фирдавсии Сино, Берунию Розӣ, Тӯсию Хайём ва садҳои дигар натавонистаанд, таъсири воқеии хешро дар пешрафти ҷомеа дошта бошанд. Аз тарафи дигар, аксари нобиғаҳои зикршуда доим дар замони зиндагии хеш зери таҳқири мутаассибони замони хеш қарор гирифтаанд, ки он сабаб шуда-

аст то эшон ҳамеша дар гурбату ҳичрат ба сар баранд ва имконияти фитрӣ ва зеҳни хешро натавонистаанд, сарфи пешбурди рӯзгори мардум гардонанд. Ҳамаи маъниро ҳақим Хайёмӣ Нишопурӣ зикр кардааст:

**Чун нест дар аҳли ин
замона фаҳме,
Гуфтан натавон ҳар он чӣ
дар хотири мост.**

Дар замони муосир, ки илму техника ба суръати кайҳонӣ пеш меравад, ҷавонони моро зарур аст, ки пойбанди таассубзадагиву расму оинҳои хурофотӣ набошанд ва ҳақди аксар кӯшиш намоянд то ҳамқадами замон бошанду аз дастовардҳои илмию техники оғоҳӣ дошта, ҷаҳонбинии хешро дар ин замина тақмил диҳанд.

Дар шароити феълӣ моро зарур аст то масъалаи омӯзишу парвариширо дар ҷои аввал гузошта, имкониятҳои кишварро барои боло бурдани маънавияти ҷомеа қарор диҳем. Дар ҷомеае, ки дар он ҳарфи як муллое ки чанд сатрро аз худ кардааст, аз сухани як устоду академик ё профессору номзади илм бартарӣ дошта бошад, онгоҳ мулло ҳамчун нимоди ҷомеа қарор гирифта, бо ҳарфҳои пучу хурофотии худ мағзҳои ҷавонорро олудаву нопок месозад ва онҳоро аз ҷаҳонбинии илмӣ маҳрум месозад, ки ин барои ҷомеа хатарафзо хоҳад буд. Дар кишварҳои пешрафтаи ҷаҳон имрӯз мушкilotи иқтисодӣ иҷтимоӣ ва сиёсӣ беҳдоштиро танҳо аз рӯи илм ҳал мекунанд. Дин бошад ҳамчун бовариву эътиқоди фард дар ин ҷомеаҳо ҷойгоҳ дорад на бештар аз он.

Дар вазъияти феълӣ табақҳои зиёи кишвар, ки аслан пешбурди ҷомеа бар души эшон аст, бояд худро дар канор нагирифта, яқоя бо ниҳодҳои давлатӣ баҳри даври худ овардани мардум, бунёди ҷомеаи пешрафтаи озоди шаҳрвандӣ кӯшиш кунанд, он гоҳ ин ҷомеа қодир мегардад худро аз таъсири андешаҳои ҷаҳолатсизез ва таассуби динӣ ҳифз кунад, вагарна идомати чунин раванд метавонад бесуботиву ноамниро ба бор оварад.

**Исомиддин Шарифзода,
мудири кафедраи фанҳои
гуманитарӣ**

ТАҲДИДИ ХАТАРҲОИ ГЛОБАЛӢ ВА МАСЪУЛИЯТИ ИНСОНИ САДАИ XXI

Бояд тазаккур дод, ки илми муосир дар соҳаҳои мухталиф кӯшиш ба ҳарҷ медеҳад ки дар ҷаҳони мо ҳар ҷо қадар хатарҳои глобалӣ камтар шаванд. Аз ин лиҳоз, солҳои охир технологияҳои нави инноватсионӣ тамоми соҳаҳои ҳаёти моро фаро гирифтаанд ва дастовардҳои навини техника имконият ба амал меоваранд, ки аз ҳар гуна хатарҳои глобалӣ инсониятро эмин нигоҳ доранд. Вале фановарӣ, кашфиётҳои нави техника ва технология хатарҳои глобалӣро боз ҳам калонтар хоҳанд кард. Тамаддуни мо бо суръат рушд мекунанд, вале солиёни тӯлонӣ арзи ҳастӣ намудани он аз ҳалли масоили асосии глобалӣ хеле вобастагии саҳт дорад. Бояд гуфт, ки маҳв гардидаи тамаддуни инсон ин худ маҳвшавии тамоми башарият аст. Хатарҳои глобалӣ хусусиятҳои табиӣ ва антропогенӣ доранд. Хатарҳои глобалӣ табиӣ дар таърихи оламу одам бисёр асару аломатҳои худро боқӣ гузоштааст. Хатарҳои антропогенӣ бошанд аз фаъолияти мо инсонҳо вобаста буда, махсусан пешрафти илм ба онҳо боис мешаванд. Масоили хатарҳои глобалӣ дар ибтидои ҳазораи 3-юм яке аз масъалаҳои муҳим ва аввалдараҷаи ҷомеаи ҷаҳонӣ маҳсуб меё-

бад, зеро онҳо новобаста аз минтақа, наҷод, миллат, сатҳи иҷтимоӣ, иқтисодӣ ба кулли башарият хатар эҷод мекунанд. Аз ин бартараф намудани таҳлили хатарҳои глобалӣ масъул аст ва бояд аз пайи ҷустуҷӯи роҳи ҳалли онҳо будан зарур аст, мутобиқи сарчашмаҳои расмӣ дар ҷаҳони муосир чунин манбаъҳои асосии хатарҳои глобалӣ мавҷуд аст: Биотехнология, таҳдиди астероидҳо, истехсол ва озмоиши яроқи ҳастай, вулқонҳо, нанотехнология, ҳар гуна озмоишу таҷрибаҳои хатарнокӣ физикӣ ва ҳатто интеллекту сунъӣ мебошанд. Ҷиддияти ин масъала дар он аст, ки ҳар як хатари глобалӣ дар як вақти кӯтоҳ метавонад аксари сатҳи Заминро фаро гирад. Проблемаҳои глобалӣ инсоният - ин проблемаҳои глобалӣ инсоният - ин проблемаҳои глобалӣ инсоният, ки ба ҳаёти аҳолии сайёраи мо таъсир мерасонад ва барои ҳалли худ саъю кӯшиши дастаҷамъонаи ҳамаи давлатҳои ҷаҳонро тақозо мекунанд. Ба масъалаҳои глобалӣ ҷаҳони муосир инҳо шомиланд: масъалаҳои муносибатҳои иқтисодии кишварҳои тараққикарда ва рӯ ба инкишоф; масъалаи камбизоатӣ; таъминоти маводи ғизоӣ; масъалаи энергетикӣ; масъалаи экологӣ ва рушди устувор; масъалаи демографӣ;

масъалаи рушди нуруи инсонӣ.

Бояд тазаккур дод, ки ин феҳристи масъалаҳои глобалӣ доимӣ нест ва бо рушди тамаддуни инсонӣ тағйир ёфта, масъалаҳои нави глобалӣ аз қабилҳои фаҳи фазои кайҳон, идора кардани боду ҳаво ва иқлими олам ва амсоли инҳо.

Масъалаи муносибатҳои иқтисодӣ яке аз масъалаи мубрами рӯз ба шумор рафта, мазмуну моҳияти он зиддияти кишварҳо доир ба дастрасӣ ба бозори меҳнат, маҳсулот, дониш, сармоя, қарз ва низоми он ба шумор меравад. Камбизоатӣ ва дастнорасии инсонҳо дар кишварҳои ҷудогона ба шароитҳои одитарини зиндагӣ инъикос мешаванд. Миқёси зиёди камбизоатӣ дар ҷаҳони муосир яке аз таҳдидҳои глобалӣ аст, ки ба рушди устувори ҷаҳонӣ таъсир мерасонад. Масъалаи маводи ғизоӣ ин таъмин набудани инсоният аз маводи хӯрока мебошад (гурӯснагӣ ва нимгурӯснагӣ). Ҳалли ин масъала бештар аз истифодаи самараноки сарватҳои табиӣ, рушди илми техникаи дар соҳаи кишоварзӣ ва аз сатҳи дастгирӣ давлатӣ вобастагӣ дорад. Таъмини инсоният бо сӯзишворӣ ва энергия яке аз масъалаҳои глобалӣ маҳсуб меёбад. Яке аз сабабҳои асосии он ин зиёд истифода-

да бурдани сӯзишвории минералӣ дар асри XX мебошад. Дар солҳои 70-уми қарни XX масъалаи муҳити зист барои рушди иқтисодӣ аз худ дарак дод, аз ин рӯ, дар ҷаҳони муосир экология яке аз таҳдидҳои хатарҳои глобалӣ мебошад. Масъалаи глобалӣ демографӣ низ яке аз мушкilotи мубрами рӯз аст ва он ду ҷиҳат дорад. Барои кишварҳои тараққикарда баланд бардоштани иқтисод ва кам кардани афзоиши аҳоли, барои кишварҳои рӯ ба инкишоф муҳоҷират ва ҳалли масъалаи нафақа, масъалаи рушди иқлимдории инсон ва масъалаи мувофиқати қувваи кории инсон ба иқтисоди муосир аст. Дар шароити пасти индустриализатсия талабот ба сифатҳои ҷисмонӣ ва дониши корманд афзудааст. Ҷаҳонишавӣ афзуда истода алоқамандии монеаҳои вақтӣ ва фазоӣ, ҳолати заифии дастаҷамъии инсоният хатарҳои мухталиф эҷод мекунанд, ки ҳар давлати ҷудогона аз бартараф кардани онҳо азиз менамояд.

**Субҳон Ҳасанов, донишҷӯи курси
2-юми факултети муҳандисӣ-
технологӣ, ихтисоси 149 0104**

АҲАМИЯТИ ЛУҒАТ ДАР ТАШАККУЛИ ЗАХИРАИ ЛУҒАВИИ ХОНАНДАГОН

Сол то сол талаботи омӯзиши забонҳои русӣ ва англисӣ дар ҷумҳурии мо зиёд шуда истодааст.

Асосгузори сулҳу Ваҳдати миллӣ, Пешвои миллат, Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон дар ҳар як паёми худ гаштаву баргашта таъкид менамоянд, ки омӯзиши забонҳои хориҷӣ, аз ҷумла русӣ ва англисӣ барои пешрафти ҷомеа ҳатмӣ ва зарур мебошад".

Маҳфӣ нест, ки хонандагон дар дарс бояд хонда ва тарҷума карда тавонанд, мутолиа намоянд, машқҳои грамматикӣ иҷро кунанд. Барои иҷрои ин талаботҳо захираи бойи луғавӣ лозим меояд. Аз ибтидо тарҷума муоширати байнизабони одамро имконпазир гардонидани вазифаи муҳими иҷтимоиро иҷро мекунад. Бо инкишофи ҷамъият ва маданияти инсонӣ, ки бе он робитаи байни давлатҳо имконпазир аст, алоқамандии зич дорад. Вале барои тарҷума карда тавонистан низ албатта, захираи бойи луғавӣ лозим меояд.

Илми луғатнигориро лексикография меноманд, (аз калимаи юнонии "лексикос" гирифта шуда, маънои калима, луғат ва графо менависамро дорад). Луғатҳои мавҷудаи ҳар як миллат сарвати бебаҳои онро ташкил медиҳад, ки дар он маънои калимаву ибораҳо аз як забон ба забони дигар тарҷума мегардад. Луғат дар ҳамбастагӣ бо фонетика ва грамматика асоси муо-

ширатро ташкил мекунад. Танҳо тӯфайли луғат ва грамматика кас метавонад фикри ақидаҳои худро ифода кунад. Хонанда нутқи мусоҳибро вақте дарк мекунад, ки маънои вожаҳои таркиби нутқи шундаашро донанд. Ҳаҷми луғати омӯхташавандаи забони хориҷӣ аз намуди муассисаи таълимӣ вобаста аст. Тибқи барномаи таълими забони англисӣ дар мактаби миёна хонандагон бояд барои муошират 1000-1200 калимаро чун ақалияи луғавии фаъол аз худ намоёнд. Дар илми равшиношӣ калима ангазандаи фикр маҳсуб мешавад.

Ҳамагон медонем, ки омӯзиши забон бо луғат алоқаи нугастанӣ дорад. Пешрафти босуръати технологияи нав, компютеркунонии муассисаҳои таълимӣ, пайвастишавӣ ба шабакаи ҷаҳонии интернет водор месозанд, ки таълим ва омӯзиши забонҳо, аз ҷумла русиву англисӣ ҷавобгӯ ба талаботи замон бошад.

Роҳу усулҳои гуногуни омӯзиши луғат вучуд дорад:

1. Истифодаи бурдани усули биной ва шунавоӣ (ёдгирӣ тариқи нигоҳ, расмҳо, бозичаҳо, ҳайвонҳо). Фаҳмонидан тавассути аёният. Чашм ба мисли суратгир амал карда, калима ва ҷумлаҳоро зуд ба ёд месупорад.

2. Шунавоӣ бошад, ёдгирии забонро метезонад, тариқи гӯш кардан ба аудио, барнома ва филмҳои англисазобон метавон дар омӯзиш хеле пешрафт кард.

3. Антоним ва синоним (angry-happy, aim-goal)

4. Тавассути шарҳдиҳӣ (definition)

5. Тариқи карточкаҳо (русӣ-англисӣ-тоҷикӣ, англисӣ-тоҷикӣ-русӣ)

6. Истифодаи китобчаҳои луғат

Мутаассифона, хонандагоне ҳастанд, ки луғатро бо тартиби алфавит меомӯзанд, ки он натиҷаи дилхоҳ наметавонад, хонандаро тез дилбазан мекунад ва зуд фаромӯш мешавад. Ин усул мушкул буда, шавқи хонандагон гум хоҳад кард. Барои бештар хубтар дар ёд гирифтани калимаҳоро дар ҷумла истифода бояд бурд.

Баҳри сарфакорона истифода намудани вақти хонандагон мо омӯзгорони иттиҳодияи методи забони англисӣ тасмим гирифтём, ки мувофиқи ҳар як китоби дарсӣ китобчаи луғати алоҳида тартиб диҳем, то хонандагон вақти пурқиммати худро дар ҷустуҷӯи онҳо сарф накарда, пай аз худ намудани онҳо шаванд. Инчунин пеш аз ҷамъбасти ҳар як марҳила дарси санҷишӣ гузаронида мешавад. Боварӣ бар он дорем, ки ин китобча дар тақмили нутқи шифоҳӣ ва хаттӣ хонандагон, инчунин гани гардонидани захираи луғавии онҳо кӯмак мекунад.

Зеро ҳангоме ки захираи луғавии хонанда бой бошад, метавонад ба осонӣ бо кадом забоне, ки хоҳад ҳарф занад ва фикри худро баён намояд.

Мавҷуда Аҳмедова,
омӯзгори фанни забони англисии литсейи инноватсионии "Душанбе"

ҶАВОНОН-ОЯНДАСОЗИ ВАТАН

Собинова Зухро Садридиновна 7-июни соли 1995 дар шаҳри Нораки вилояти Хатлон дар оилаи коргар таваллуд шуда, аз овони мактабонӣ ба омӯзиши фанҳои дақиқ ва ҷамъиятӣ (гуманитарӣ) шавқи рағбати зиёд дошт. Зухро дар мактаб худро ҳамчун хонандаи болаёқат муаррифӣ карда, дар чандин озмунҳои байнимактабӣ ва ноҳиявӣ ҷойҳои намоёнро ишғол кардааст.

Ин буд, ки ӯ соли 2013 баъди хатми мактаби миёна тибқи квотаи Президентӣ ба ихтисоси 1-40010107 - таъминоти математикӣ ва барномавии истеҳсолоти автоматикунонидашудаи факултети технологияҳои иттилоотии соҳавии Донишгоҳи технологияи Тоҷикистон дохил шуда, айни замон таҳсили худро дар курси 4-ум идома дода истодааст.

Донишгоҳ барои баланд бардоштани сифати таълиму тарбия ва аз худ кардани забонҳои хориҷӣ, инчунин кор бо барномаҳои гуногун ва истифодаи техникаву технологияҳои муосир тамоми шароитҳои мусоидро фароҳам овардааст. Ҷумҳурии соҳибистиқлолу демократӣ ва ҳуқуқбунёду дунявӣ Тоҷикистон ба касбу ҳунар ва таҳассусҳоро ниёз дорад, ки дар бозори меҳнат рақобатпазир бошанд, зеро касбу ҳунар метавонад Тоҷикистони биҳиштосоро ба дастовардҳои боз ҳам назаррастар ноил гардонад.

Зухро Собирова дар байни донишҷӯёни факултет ва донишгоҳ худро ҳамчун донишҷӯи фаъол муаррифӣ карда, қобилияти хуби ташкилотчигӣ, эҷодӣ, лоиҳасозӣ дар самтҳои иқтисодӣ-иҷтимоӣ, сайёҳӣ, фарҳангу варзиш ва сохтани барномаҳои телевизионӣ дошта, дар чандин чорабиниҳои ҷамъиятии сатҳи ҷумҳуриявӣ минтақавӣ иштирок намудааст.

Бо ташаббуси Асосгузори сулҳу ваҳдати миллӣ, Пешвои миллат, Президенти кишвар муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон соли 2017 - Соли ҷавонон эълон карда шуд. Техникаи замонавӣ ба зехн ва шури ҷавонон тақони ҷиддӣ бахшид. Аз ин сабаб шавқи рағбати ҷавонон ба самти таҳассусҳои техникӣ бештар шуда истодааст.

Зухро баъди хатми донишгоҳ мехоҳад, ки дар пешрафти иқтисодиёти кишвари азизамон саҳмгузор бошад.

Ф.Кабиров, муовини декани факултети технологияҳои иттилоотии соҳавӣ оид ба тарбия

	Навъи либоси варзишӣ	Тирандозӣ	Шакли зирини феълӣ «қардан»	Ними Исаидар Полша ва Чехия	Харфи алифбоси арабӣ	Бесадо
... Тақур, адиби ҳинд	Собиқ ноҳ. Қалъа-иҳум	Асосгузори донишҷӯёни классикии форсу тоҷик	Овозҳои арманитабори зронӣ			
Тамғаи мошини борқаш	Сиришк	Баҳшидани гуноҳ	Ибодатгоҳи оташпаirstон	Мор аз китоби Р.Киплинг «Илҳум»	Заҳм, яра	Авлод, қабила
«... - компания», гурӯҳи ширинҷорон	Маркази вилоят дар Русия	Хуроки милли аз ширу каду	Созибна-Бера	Созибна-Бера	Дору барои ҷароҳат	«Доллар»-и Аврупо
Сурат, тасвири одам	Давлат дар Африқа	Бар, бағал	Ташкилоти Баскетболи ИМА (русӣ)	Лаптаи боджапи киштӣ	Созина-фасӣ	Ноҳуш, муқобили «Гувор»
«Эндар... роқд»	Давлат дар Африқа	Бар, бағал	Ташкилоти Баскетболи ИМА (русӣ)	Лаптаи боджапи киштӣ	Созина-фасӣ	Ноҳуш, муқобили «Гувор»
Ҳайрат	Эъланбор, қадру қимат	Мамлақати баргичинор		Муқобили «қайра»		
Нависанда... Истад	«Том ва...», филми тасвирӣ	... Питт, актёри амрикоӣ		Кӯрҳо ва Амрико ва Чанубӣ		
Ташкилкунанда					Дуруя	

МАЛОИЗВЕСТНЫЕ ФАКТЫ О ЧЕЛОВЕЧЕСКОМ ТЕЛЕ

Удивительная конструкция, которую представляет собой человеческий организм, продумана до мелочей. Факты о человеческом теле, с которыми мы предлагаем Вам ознакомиться, помогут понять, сколько интересного происходит в организме и насколько он удивителен.

- Каждый час мы "сбрасываем" около 600 000 частиц кожи, а к 70 годам общий вес этих частиц составляет примерно 47 кг.
- Частота дыхания с возрастом замедляется. Во время отдыха человек делает примерно 12-15 вдохов и выдохов.
- Нос и уши растут на протяжении всей жизни.
- 80% мозга - вода.
- Чтобы не переваривать себя, желудок генерирует новую слизистую оболочку каждые 3 дня.
- Разрешение глаз - 576 мегапикселей.
- Четверть кислорода и питательных веществ в организме используется мозгом.
- Примерно к 60 годам 60% мужчин и 40% женщин начинают храпеть.
- У здорового человека в день вырабатывается почти 200 млрд. эритроцитов в день.
- С возрастом человек меньше потеет.

- Уникальны не только отпечатки пальцев, но и "узор" на языке.
- В организме достаточно железа, чтобы изготовить гвоздь длиной 7,5 см.
- Утром Вы выше, чем вечером (на протяжении дня позвоночник сжимается).
- Еще один интересный факт о человеческом теле: мы рождаемся с 350 костями, затем некоторые кости срастаются, у взрослого человека их 206.
- 10% веса человека приходятся на бактерии и 14% - на кости.
- Красное кровяное тельце может "переплыть" весь организм за 20 секунд.
- Дети рождаются без коленных чашечек. Они формируются с двух лет.

НАРОДНЫЕ МУДРОСТИ О КРЕПКОМ ЗДОРОВЬЕ!

- Геморрой пройдет без крови - пей, как чай, ботву моркови.
- При чесотке немореной кожу парь в воде соленой.
- Настой из семечек укропа при энурезе чаще лопай.
- Приложи к радикулиту лист от хрена свежий, битый.
- Прополис в спирте вместе с медом ангину вылечит на годы.
- Пей от кашля сок березы с молоком парным, без дозы.
- Соль с горчицей в керосине суставные боли снимет.
- Чтоб срастались переломы, ешь скорлупки до истомы.

- Прополис в водочке с аиром зубную боль оставит с миром.
- При запоре пей до пуста сок (рассол) в дрожжах капустный.
- Три петрушкой с чесноком дерматит, коль есть на ком!
- В стопы ног лимон вотри - боль не явится внутри.
- Коль заел фурункулез - каждый день ешь лук до слез.
- Из свеклы сок почаще пей, чтоб не знал живот камней.
- Вену видно изнутри - уксус яблочный вотри.
- Натощак зуб чеснока - сутки вирус в дураках.
- Отвар сухих корней арбуза смочет твой колит из пуза.
- Пей настой цветков от липы и мать-мачехи при гриппе.
- Глицерин, лимон и мед съешь, и кашель отойдет.
- Мед, лимоны и чеснок одышку пустят наутек.
- Огурец, морковь и свекла гонят камни смесью сока.

Лук очистить, мелко нарезать и обжарить на раст. масле, добавить грибы, ещё немного обжарить.

Соединить курицу, огурцы, грибы с луком, заправить майонезом, хорошо перемешать.

3. Салат "Бонопарт"

Ингредиенты:

- 500 г шампиньонов свежих
- 500 г куриного филе
- 500 г моркови
- 300 г сыра
- 4 вареных яйца
- 2 шт. картофеля
- 2 шт. лука
- 2 упаковки майонеза

Приготовление:

Грибочки порезать, поджарить на маленьком количестве растительного масла, поперчить и посолить.

Морковь перетереть на терке, поджарить до готовности, посолить.

Куриное филе сварить до готовности в подсоленной воде с лавровым листом, поперчить.

Картофель отварить, сыр, яйца и картофель потереть на терке, лук мелко нарезать и поджарить.

Салат выкладывается слоями: картофель, потом грибы, майонезная сетка, курица кусочками, лук, морковь, майонез, яйца, сыр, майонезная сетка.

Перед подачей на стол украсить салат грибами и зеленью или по желанию, охладить, и можно подавать.

Рубрику подготовила
Юсуфи З.

ЗАМЕТКИ ХОЗЯЮШКИ

Скоро праздники! Конечно же, путь к сердцу мужчины лежит через его желудок. Предлагаем несколько вариантов оформления праздничных салатов.

1. Салат "Мужская мечта"

Ингредиенты:

- Ветчина - 100 грамм
- Сыр - 100 грамм
- Перец сладкий - 1 шт
- Майонез - 1/2 стакана
- Соль - по вкусу
- Зелень укропа
- Огурцы - 1 шт
- Яйцо вареное - 2 шт

Приготовление:

Ветчину, огурец, стручок перца, яйца нарежем соломкой. Сыр натрем на терке.

Выкладываем слоями, поливая каждый слой майонезом, в следующем порядке: ветчина,

огурцы, яйца, перец, сыр. Украсить сверху зеленью.

2. Салат "Максим"

Ингредиенты:

- 2-3 вареных куриных окорочка
- 1 баночка консервированных шампиньонов
- 3-4 луковички
- 3-4 солёных огурца
- 100 г майонеза
- раст. масло для жаренья

Приготовление:

У окорочков отделить филе от костей, филе мелко нарезать. Огурцы нарезать кружочками.

Из баночки с грибами слить жидкость, грибы мелко нарезать.

Фановар
Муассис: Донишгоҳи технологияи Тоҷикистон
Рӯзнама бо се забон: тоҷикӣ, русӣ ва англисӣ чоп мешавад.
САРМУҲАРИП:
Раҷабалӣ ШАРИФОВ

МУАССИС:
Донишгоҳи технологияи Тоҷикистон

Ҳайати таҳририя:

Амонзода И.Т., Тошматов М.Н., Юсупова З.Р.,
Ҳақимов Ф.Қ., Бобоев Х.Б., Юсупов М.Ч.

Нишонии мо:

734061- ш. Душанбе, кўчаи Н.Қаробоев 63/3

Рӯзнама ба хотири риояи озодии афкор маводеро низ ба таъбир мерасонад, ки хилофи назараш аст. Аз ин рӯ, масъулияти ақидаи муаллифро ба уҳда намегирад.

Рӯзнама 14 июни соли 2011 таҳти рақами 0136/рз дар Вазорати фарҳанги Ҷумҳурии Тоҷикистон ба қайд гирифта шудааст.

Рӯзнама дар ҶДММ «Мега принт»-и шаҳри Душанбе чоп шудааст. Теъдоди нашр 1000 нусха.

СТУДЕНТ ВА ПРОФЕССОР

Дар таҷриба мо баҳсҳои зиёди устодонро бо шогирдон дидаем. Вале ҷолибияти ин баҳс ҳамин аст, ки ҷилави суҳбат дар дасти шогирд аст.

Студент: Профессор, сардӣ вучуд дорад?

Профессор: Саволи ноҷо, албатта вучуд дорад. Магар ту онро ҳис накардаӣ?

(Студентон барои чуни савол ба ҳоли ҷавон хандиданд)

Студент: Вале дар асл, ҷаноб, сардӣ вучуд надорад. Тибқи қонуни физикӣ он чизеро, ки мо сардӣ мепиндорем, на сардӣ, балки далели набудани гармист. Ҳангоме ки ҳарорат ба сифр баробар мешавад, тамоми материя беҳаракат ва қарахт мегардад. Пас, метавон хулоса кард, ки сардӣ вучуд надорад. Яъне, сардӣ мафҳуми сохта мебошад.

(Толорро хомӯшӣ фаро гирифт)

Студент: Профессор, торикӣ вучуд дорад?

Профессор: Албатта. Магар шаб торикӣ нест.

Студент: Шумо боз ҳам хато кардед, профессор. Торикӣ низ вучуд надорад. Дар асл, торикӣ далели набудани рӯшноист. Мо метавонем рӯшноиро бисанҷем на торикиро. Шумо наметавонед, ки торикиро чен кунед. Шуои нур метавонад торикиро рӯшан созад, вале чӣ гуна метавон фаҳмид, ки фазо то кадом андоза торик аст? Ҳамин тавр не? Акнун, ҷаноб, бигӯед, оё марг вучуд дорад?

Профессор: Албатта. Ҳаёт вучуд дорад ва марг акси он аст.

Студент: Шумо боз ҳам хато кардед, профессор. Марг на акси зиндагӣ, балки далели набудани ҳаёт аст.

Профессор хомӯшона ба курсӣ нишаст. Номи студенте, ки дар баҳс профессорро мулзам кард, **Алберт Эйнштейн буд, ки соли 1921** дар риштаи физика соҳиби мукофоти Нобел гашт.

Ш. Шокиров, тарҷума аз русӣ

Ҷағдиш Ганди, сокини шаҳри Пакнауи Ҳиндустон, ҳамчун муассиси калонтарин мактаб дар опам эътироф шудааст.

42 сол муқаддам Ҷағдиш баъди хатми коллеҷ дарк намуд, ки орзуи асосиаш дар зиндагӣ аз худ номи нек гузоштан аст. Бо ин мақсад ӯ бо маслиҳати ҳамсараш Бхарти 300 рупияи Ҳиндӣ қарз намуда, як иморати хурдро иҷора гирифт ва мактаби шахсии "Citru Montessori school"-ро асос гузошт. Рӯзҳои аввал дар ин муассиса 5 нафар таҳсилоти илм менамуданду ха-

лос. Соли 1999 шумораи хонандагон ба 22612 нафар расид. Айни замон, дар мактаб 47000 хонанда таҳсил намуда, шумораи омӯзгорону кормандонаш ба 3800 нафар расидааст. Ин даргоҳ ҳамчун калонтарин муассисаи таълимӣ шомили китоби "Рекордҳои Гиннес" гардид.

Таҳияи
Гулнисои Саъдоншо

ҲАМДАРДӢ

Раёсат, иттифоқи касаба, ҳайати кормандону омӯзгорон ва донишҷӯёни Донишгоҳи технологияи Тоҷикистон ба муовини ректор оид ба робитаҳои байналмилалӣ ва масоили иҷтимоӣ Бобоев Хаёл Бобоевич нисбати даргузашти **БАРОДАРАШ** ишхори ҳамдардӣ ва тасаллият мекунанд.

Раёсат, иттифоқи касаба, ҳайати кормандону омӯзгорон ва донишҷӯёни Донишгоҳи технологияи Тоҷикистон ба профессори кафедраи маркетинги соҳавӣ ва байналмилалӣ Абдуғаффор Рауфӣ нисбати даргузашти **БАРОДАРАШ** ҳамдардӣ баён мекунанд.

Раёсат, иттифоқи касаба, ҳайати кормандону омӯзгорон ва донишҷӯёни Донишгоҳи технологияи Тоҷикистон ба омӯзгори калони кафедраи технологияи истеҳсоли маводи хӯрокаи Одинаев Тоҳир Гулович бинобар даргузашти **ПАДАРАШ** ишхори тасаллият мекунанд.

Раёсат, иттифоқи касаба, ҳайати кормандону омӯзгорон ва донишҷӯёни Донишгоҳи технологияи Тоҷикистон ба мудири кабинети кафедраи забонҳои хориҷӣ Музаффарова Ҳафиза Маҳмадуллоевна нисбати фавти **ПАДАРАШ** ҳамдардӣ ва тасаллият мекунанд.

Раёсат, иттифоқи касаба, ҳайати кормандону омӯзгорон ва донишҷӯёни Донишгоҳи технологияи Тоҷикистон ба омӯзгори кафедраи забонҳои хориҷӣ Искандарова Гулбаҳор нисбати фавти **МОДАРАШ**

ишхори ҳамдардӣ менамоянд.